

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
4-5/2010

Ceny Akademie SF, fantasy a hororu za rok 2009

Nejlepší SF Ian McDonald: Řeka bohů (Argo, Triton)	Nejlepší časopis nebo internetové médium Pevnost
Nejlepší fantasy a horor Scott Lynch: Lži Lockeho Lamory (Laser-books)	Počín roku / zvláštní cena Nakladatelství Albatros za knihu Muriel a oranžová smrt
Nejlepší povídka František Novotný: Nový svět (Memento mori)	Nejlepší editor/redaktor Martin Šust
Nejlepší teoretický text František Novotný: Řemeslo románu (Pevnost)	Nejlepší překladatel Richard Podaný
Nejlepší původní česká nebo slovenská kniha Františka Vrbenská a Jakub D. Kočí: Vitr v piniích (Straky na vrbě)	Nejlepší antologie Ondřej Jireš (ed.): Memento Mori (Triton)
Nejlepší povídková sbírka Susanna Clarková: Dámy z Grace Adieu a jiné povídky (Argo)	Kniha roku Ian McDonald: Řeka bohů (Argo, Triton)
Nejlepší (domácí) výtvarník Michal Ivan	Cena za dlouholetou práci pro SF Jiří Pilch i. m. Eva Kováčová i. m.
	Richard Podaný, Pavel Weigel

OBSAH

Ceny Akademie SF, fantasy a hororu	1	Pouť za Temnou věží IV	17
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Celebrity Ondřeje Neffa	19
Hvězdný bulvár	3	Civilizační šok	20
Vládcové vesmíru	6	Klubům a všem přátelům Sci-fi	23
Šamanův report ze Sconu 2010	7	Hrdinská pouť kapitána Báthoryho	24
Dobrá vila nás opustila	8	Arthur Ransome a Klub Julese Verna	25
Příhláška programu na Tricon	8	Časem s vědou – vědecký pel-mel	26
S I. Adamovičem o Vládcích vesmíru	9	Možnosti ubytování na Euroconu	27
Memento mori aneb pomni tradice	11	Po stopách tajemných umělců	28
Recenze jako experiment: Atrament	13	Život s vetřelcem	29
Pouť za Temnou věží III	15	O kamenech a tak	31
Pokyny k účasti na programu Tricon	16	EROTICON 2010	32

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Výsledky Akademie SFFH za rok 2009 jsou tu. Původně jsem si myslel, že budu muset vydání Interkomu trochu pozdržet, aby nedošlo k jejich předčasnému odtajnění, ale samozřejmě to dopadá tak, že budu rád, když si je přečtete do týdne po slavnostním vyhlášení Cen Akademie.

Boris Hokr nám pro Interkom sepsal několik recenzí domácích knih, které nějakým způsobem v Akademii zabodovaly, proto dnešní Interkom vypadá trochu jako časopis jednoho autora, ale nemohl jsem odolat a neotisknout jeho články co nejdříve. Z Akademického menu mě nejvíce oslovila úvaha o antologii Memento mori na straně 11.

Před předlouhou dobou jsem s Ivanem Adamovičem dělal pro Ikarii rozhovor o jeho chystané knize Vládové vesmíru. Kniha konečně vyšla a já opět neodolal a rozhovor přetiskl na straně 9. Nechci předbíhat, ale upřímně doufám, že si o ní hodně přečteme zase za rok v dalším Akademickém čísle.

Filip ochorel a nedodal Dogma, nebyl čas předělávat celý IK, a tak recenze Honzy Křečka obsadila místo obvykle rezervované filmům.

Martin Gilar nám ve svém Civilizačním šoku trochu zpřístupní a zpřehlední americkou politickou scénu na straně 20.

To jsou všechno zajímavé a příjemné (až na tu chřipku), ale přesto snadno očekávatelné události redakčního života. V tomto čísle však začíná i zcela nový, unikátní seriál *Život s velitelcem aneb Průvodce rodičovstvím pro scifisty*, kde nám Michelle (známá již ze seriálu Jak ulovit scifistu, Interkom 2-3/2004) líčí další osudy fanyanky, která už toho svého uhnala a teď je najednou tak nějak těhotná. Neopouští ji ale humor ani pozorovací talent a přináší nám zajímavé srovnání se stejně postiženou kamarádkou, které ale chybí specifická scifistická příprava. Nepřehlédněte na straně 29.

Parcon

Do redakce dorazily materiály, se kterými se lze již orientovat v možnostech ubytování na Triconu, takže nepřehlédněte všeobecnou informaci o stavu příprav na straně 23, info o ubytování na straně 27, a pokud máte zájem o vlastní program či prezentaci na Euroconu, přečtete si Pokyny k účasti na programu Tricon 2010 na straně 16 a vzor formuláře v bodech na straně 8.

Anno Diaboli

Na straně 25 jsem vyplnil jinak nevyužitelné místo anekdotickou výměnou názorů z NYXu, zopakují provokativní větu starého dinosaura a odpověď fanouška mladšího ročníku, který jej zjevně chce přivést k pořádku a politické korektnosti:

D: V tom Rusku jsou buď komunisti, nebo velkoruský fašisti, nebo pravoslavný ovečky – úhrnem všechno stejná verbež. Mnohý z nich jsou dokonce rovnou úsporně velkoruský pravoslavní komouši. I vsje zachvátčiky...

N: A v tom Česku jsou to samí kryptokomunisti, vykořisťující podnikatelé a rasisti. Někdy jsou to úsporně rasističtí podnikající kryptokomunisti.

Nemohu si pomoci, ale zatímco první věta mi (přes zjevnou nadsázku a zjednodušení) připadá podložena životní a dějinnou zkušeností, ta druhá, potažmo její cíl, mi připadáji sice číťankově správné, ale použitelné nanejvýš ve vztahu k novému sousedovi či spolubydlicimu (pozor ale, pokud by jich bylo 200 000, pak je celkem jedno, zda přijeli na tancích, či využili civilní dopravní prostředky). Těžko ale politickou korektnost využít ve vztahu k pohrobkům říše, která si činila nárok na světovládu a která má na svědomí tisíce Katyní. Je totiž bez jakékoli prognostické výpovědní hodnoty. Pokud se pro ni (pro politickou korektnost) vzdáme své zkušenosti, můžeme očekávat další Dábeské roky.

Zdeněk Rampas

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKÉHO FANDOMU

číslo 4-5/2010 (260)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

tel. + fax:

v prac. době +420 224 239 645

tel., fax: +420 233 313 093

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecon.cz>

<http://interkom.scifi.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčník a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Ivan Adamovič, Martin Gilar, Boris Hokr, František Houdek, Richard Klíčník, Jarek Kopeček, Jan Kovanic, Jan Křeček, Michelle, Natálie Murat-Oravcová, František Novotný, Richard Podaný, Pavel Poláček, Zdeněk Rampas, Michaela „Irisa“ Wilhelmová

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal,

Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla

byla dne 10. 5. 2010

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto na webu

... proč to Bůh Polákům udělal! ... Proč to nemohl udělat nám?

Aston / www.hyena.cz

Pokud chodíte do kina častěji, asi se mnou budete souhlasit, že poslední originální filmový nápad se objevil v roce 1972 ve filmu Deep Throat a od té doby už se jenom různě permutuje.

František Fuka/recenze Kick Ass

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR), ■ jinde

● **1. dubna** potkávám Janu Jůzlovou, jel jsem s ní a doprovodným kufronosným Jirkou Pavlovským na letiště. Odjížděla, tuším, na týden do Belgie, jestli si to neprodloužila, tak se ještě stihla vrátit letadlem a nevracela se jako jiní vlakem.

Stále se nám nedaří (RIPovi a mně) sejít se s Janou na přesvědčovací schůzce, aby pak nadšeně věnovala své síly Akademii, teď do toho vlezla Belgie, příště nebudu mít čas já, vídím, že Jana, pokud ji nalákáme, bude moci zkvalitnit nejdříve Akademii v příštím roce.

● **6. dubna** s Michaelou navštěvuji výstavu hraček Libuše Niklové v Umpřumu.

● **8. dubna** u Kruhu jen na chvíli, co bych se Zirou, Jiřinou, Pagim a Pavlem Březinou probral cestu na Poradu.

Jarní porada

● **9. dubna** dopoledne dokončuji (potažmo připravuji k tisku) Interkom a pak vybíhám na Metro, abych byl včas na Pavláku, odkud vyrazíme do Březové. Po pohodové a vpravdě rekordně krátké cestě dorážíme s Jiřinou, Pavlem Březinou a Pagim do Pohody, kde jsme bezmála první. Užíváme si vítání nově příchodích, mariáše a lahůdek Frantovy kuchyně.

Já pak večer protlachám s Harvem, Lenkou a Adélkou, já mluvil o Rolandu Toporovi, jeho Divoké planetě a mém nedávném objevu Toporova filmu o božském markýzi de Sade. Asi z toho nakonec bude pořad na Eroticonu (viz str 32). Snad větší množství alkoholu vedlo k zábavné debatě, zda je humidor (podobně jako thermidor) jedním z měsíců revolučního kalendáře, jak tvrdila Adélka, či zda jde o zvlhčovač doutníků, jak jsem měl za to já.

V sobotu ráno začala s tradičním menším zpožděním (které umožnilo včas dorazit Lament, Benedictovi a dalším přespolním) vlastní Porada, trochu jsem kritizoval stav příprav letošního Parconu, hlavně strukturu informací, kdy se třeba účastník o možnostech ubytování dověděl až dlouho po vypršení lhůty k lacinějšímu přihlášení. V době, kdy ale toto píšu, už je snad vše OK, a tak nepůjdu do podrobností.

Hlavní atrakcí letošní porady byl návrh Vaška Pravdy, aby se stal hlavním pořadatelem Parconů (pro všechny budoucí časy), jeho agenti v Radě fandomu se už pár týdnů před poradou mohli přetřhnout v přípravě půdy a propagaci této myšlenky.

I sám Vašek se překonával, v jeho chování se objevily prvky humoru a sebeironie (to když smluvně požadoval ochranu před chování, kterého se občas sám dopouštěl).

Bud' opravdu trochu dospěl/vyspěl, nebo si zaplatil nějakého dobrého imagemakera a výuku chování.

Ale na pohnutkách (mně) tolik nezáleží, jak říká jeden macho (od kterého se redakce distancuje:.) Když se to chová jako kráva, mluví to jako kráva a vypadá to jako kráva, tak je to kráva. Něco podobného nás učí sociobiologie, nezáleží na pohnutkách, v těch si stejně nemůžeme nikdy zjednat absolutní jasno, důležité je výsledné chování. Greg Egan v jedné povídce (Učím se být sám sebou) píše o nemožnosti rozlišit, zda ostatní jsou také bytosti nebo jen dokonalé automaty, které se za všech okolností zachovají jako bytost s danou povahou a charakterem. To víme jen o sobě, a tuším, že Kurt Gödel zpochybnil i toto. ☺ Konec dušezpytné exkurze.

Na závěr jsme Vaškův Avalon znovu přijali do ČS fandomu, v počtu hlasů pro (znovu)přijetí se vyjevila takřka starozákonní povaha fandomu, návrat ztraceného syna (ač měl ještě v rukou sirky, kterými při odchodu podpálil rodné stavení) byl přivítán potleskem. Jiní už asi nebudeme, také jsem hlasoval pro.

Co se týče smlouvy o pořádání Parconu, už na zpáteční cestě jsem zjistil, že si nejsme jisti, co jsme odhlasovali. Leč již jen proto, že Parcon je česká i slovenská akce, nemůžeme o něm (bez účasti reprezentace slovenského fandomu) separátně uzavírat žádné takto omezující ujednání.

Já osobně tedy hlasoval pro to, aby se do příští porady vypracoval návrh smlouvy, která Vaškovi zajistí rovný přístup k pořádání Parconu. Tedy asi v tom smyslu, aby měl jisté, že pokud podá nejlepší návrh (hodnoceno podle nějakých předem daných kritérií), stane se bez ohledu na osobní animozity a podobné okolnosti pořadatelem Parconu on. Možná i následkem mých občasných odskoků z jednání jsem hlasoval proto, aby se nějaký takový návrh převedl do formy smlouvy a pravidel, o kterých se bude jednat (a možná i hlasovat :-)) na příští poradě, opět v Březové.

Jak už se stává mým špatným zvykem, odjel jsem z Březové už v sobotu, Interkom se sám nesestaví, takže jsem si ani pořádně nepopovídal s Honzou Škorpíkem o našich čtenářských zážitcích, je pro mě vždy velmi osvěživé a inspirativní setkat se se čtenářem SF, pro kterého jsou knihy potěšením a nikoli povinností. Nicméně zvláště s lidmi, kteří (Honz) přijeli už v pátek, jako byla Hanka Pěchulová, Franta Moravec, Klíngon Daneš, Standa Otava, Dáreček, jsem užil pár na půl roku energii dodávajících chvil.

● **12. dubna** má Filip topení, takže v RUR zase jen na chvíli, poplatil jsem dluhy, Jiřina rozdala CKČ, připomněl Akademii a hurá na druhou směnu.

● **14. dubna** vyrazím „nemocné navštěvovat“ a spolu s Pavlem Houserem se zastavujeme u Ivana Kmínka. Ivan je po operaci poblehlý, ale jinak fit a v dobré náladě. Trochu povídáme o novinkách, co byl mimo SF dění (Ivan se mimo S*S*S*R moc neobjevuje), a nakonec se dostaneme k podivuhodnému baloňáku, ve kterém přišel Pavel. Bohužel nedovedu popsat, jaký budil dojem v tom podivném kříženci pláště a kabátu, který

jsem naposledy viděl na majoru Zemanovi, celkový účín byl zesílen z pod pláště vyčuhujícíma holýma nohama. Pavel měl kraťasy, ale to jsme se dověděli, až když v restauraci plášť sundal.

Tam nám také vypověděl pozoruhodnou historii této části „jeho“ garderoby. Kabátec našel při procházce po psím hřbitově a představa, že jej tam odložil nějaký vlkodlak v rámci proměny do své chlupatější formy, jej tak zaujala, že jej tam nemohl nechat.

Pavel H. na psích závodech

Ivan se pak zeptal na poslední Pavlovu knihu Sběratel měst, Pavel pravil, že se musí poptat v Dokořán, jak se prodává, ale že nečeká velký úspěch. Přispěl jsem svou troškou do mlýna a připomenul, jak mírně skandální pověst knihy naší příspěvatelky Daniely pomohla prodeji, a vnutil Pavlovi hrst karamelky, ať je někdy, samozřejmě v tomto svrchníku, zajde rozdávat holčičkám před základní školu. Až ho pustí, určitě o něm Blesk napíše něco zajímavého.

● **15. dubna** u Kruhu rozdávám Interkomy, předvedl jsem vrchol logistického snažení, pokusil jsem si vzpomenout, koho do konce týdne uvidím, a zmenšil o jejich jména seznam k rozesílání Interkomu, ušetříme nejméně stovku ☺.

Vlád'a Kejval v roli zastupujícího říšského Egona nás pozval už na příští úterý na pokus o další schůzi KJV do restaurace u (Marka) Stonea, ale známá je i jako u Matějčků.

Pavel Březina už na přespříští KJV dojednává chlapíka, který sestoupil do Snefelsu, vzhledem k tomu, jak je teď soptění na Islandu populární, to od něho bylo značně prozíravé.

● **16. dubna** jsem ráno dočetl Vilminu novelku *Bezvaré, měničič se*, spolu s *Lunaparkem Luna*, který doufám co nevidět vyjde v Hvězdách české SF, to bude pěkná ukázka, oč čtenáři přicházejí, když stále nevycházejí Jantarové oči.

V podvečer pak chvátám na Velký skandinávský klímovský večírek. Vymyslela jej tuším Milena, a vzala to velmi poctivě, vedle dále zmíněných pochoutek dorazila i s Martičkou v dánských barvách. Ale už týden před večírkem probíhala náročná kulinařská komunikace, zde malý vzorek:

Vilma: ... večírek skandinávský, aby to Jolana stihla před odjezdem. Eda se uvolil naložit lososa. Jedna ryba má tak šest kilo a je třeba ji dva dny předem naložit. Měli bychom se spočítat (respektive spočítat zájemce o syrovou rybu), abychom viděli, jestli to nějak rozumně vyjde.

Jinak jsem dneska cestou do Úzic z náhlého popudu strhla volant a zamiřila do včelařského Dolu pro medovinu. Cesta je to vražedná, silnici s takovou koncentrací děr na metr čtvereční jsem snad jaktěživa neviděla, tahle zima ji zjevně dorazila... připadala jsem si jak v gaziku a na korbě to pak cestou zpátky velmi vesele šplouchalo :) Ale Dol je krásný, v tom údolíčku je nádherně, potůček bublá, stromy raší, k procházkám ideální, doporučeníhodné, když tam někdo zrovna NEPŮJDETE pro medovinu.

No ale výsledek: teď stojí v chodbě osm pětilitrových demizónků, sedm je mandlových, jedna skořicová. O tři se hlásili Rampasovi, dvě (obojího druhu) bych nechala tady k večírkové spotřebě, čili tři jsou zatím bez majitele – myslela jsem tak nějak předběžně na Jolanu a Rámišovy, že by možná chtěli, ale je to na vás, nějak se dohodněte, ono se to hned tak nezkazí a na Vydrovce to ochotně počká, než se nějaký zájemce najde :) Je výborná! – A bude tvarohový švédský koláč.

Milena: Sííím, šly by rozinky nasypat nějak nerovnoměrně, aby byla jedna porce bez nich?

Honza: Vysvětlovat ti rozdíl mezi rozinkou obecnou domácí pytlíkovou, sotva dekantovanou, a láskyplně zapracovanou do těsta, po delší dobu nasakující jeho vláhu a potom v jeho středu tepelně upravenou, by zjevně bylo házení rozinek barbarům.

Milena: To ne – rozinkový barbar by vzal rozinky prvotřídní kvality a vrazil je do buřtguláše. Já jsem rozinkový abstinent. Zapřísáhlý.

Honza: Barbar nechápe, že rozinky zlepší cokoli, čeho se dotknou. (*Ubik wakes up food flavor, puts hearty taste back where it belongs, and restores fine food smell. ... Wake up to a hearty, lip-smacking bowlful of nutritious Ubik toasted flakes, the adult cereal that's more crunchy, more tasty, more ummish. Ubik breakfast cereal, the whole-bowl taste treat! Do not exceed recommended portion at any one meal.* Budu ti muset podrobně vylíčit, jak jsem si připravovával vložky k snídani státním přes noc na wawkách, a co se do rána stalo z rozinek, chci říct s rozinkami.)

Milena: Ale houbeles – i rozinky musí mít nějaké limity. Taková zakysaná smetana taky vylepší prakticky cokoliv, do čeho je přidána, ale v kafi je fakt hnusná:~))

Výzkumníci včera lososa pečlivě obrátili. Chleba k lososovi teď peče pomocný laboratorní personál (pečlivě prozkoumal všechny směsi, co tu máme, vybral tu s nejvyšším podílem žitné mouky).

Jolana: My jsme upekli včera švédský brusinkový chléb.

Vilma: No a já hlásím... ehm... do švédského koláče jsem taky dala mouku s podílem žitné, aby to bylo víc švédské, a chutná to trochu jako chleba s tvarohem :) No ale částečně jsem to napravila mrkvovým koláčem anglickým. Pak je tu těstovinový salát s kuřetem (na kterém teda není skandinávského vůbec nic, to kvůli kontrastu) a strouhaná mrkev. Masové kuličky se právě pečou.

Milena: V lednici bychom ještě měli mít asi tři různé druhy dánských sýrů. Doufám teda, že je nikdo nesežral.

Sanča: Já udělala čokoládový dezert, jaký jsem jedla ve Finsku. Sice byl vytáhnutý z finské lednice, ale nevím, jestli je původní, protože v něm nejsou ani brusinky, ani žito, zato spousta šlehačky.

● **17. května** sleduji film *Katyň*, dost jsme o něm mluvili na jednom večírku a tak jsem nečekal, že to se mnou tak zacloumá. Když uvážím, že šlo „jen“ o film a realita musela být ještě drásavější...

● **18. dubna** sleduji *Magnézii Sodofku*. Áňa „ukradla“ Evě Aichmajerové pózu naivky, Richard Klíčnik doufám přijde letos s něčím novým, aby to nevypadalo, že jen napodobujeme.

Blahopřejeme nejlepšímu překladateli Richardovi, v publiku jsem zahlédl i Helenu, kdo se staral o smečku? A v závěru i Haničku Janišovou, zázračně asi od pátku uzdravenou ☺

Večer dostávám mail od Irisy, zase mě zlákala na *Eroticon*.

● **19. dubna** v RUR marně vymáhám formuláře Akademie, ale potěšila mě už na pultu a v prodeji kniha Ivana Adamoviče: *Vládcí vesmíru*.

● **20. dubna** navštívil večer Klubu Julese Vernea **Arthur Ransome**. Jak to viděl Šumař, si můžete přečíst na straně 25 nebo na sumarum.wordpress.com.

● **22. dubna** dopoledne se u mě pro nové ilustrátorské úkoly zastavila Kristýna, tu pak vystřídala RIP, obtěžkaný francouzskými komiksy, které se chystají v *Crwi*, a balíkem formulářů Akademie SF, které je třeba vyhodnotit; blíží se nám to, ach jouvej. Večer u Kruhu vybírám poslední formuláře Akademie, přes pěkný začátek jich nebude o mnoho víc než v předchozích letech, a pak si dopřávám tlachání o neobvyklých jménech a průšvících s nimi spojených, zapamatoval jsem si jen: *Branec Bronec se hlásí*.

● **23. dubna** mě navštívila Celindra, popovídali jsme o matematice a o tom, co jsme si zapamatovali z *Porady*.

● **24. dubna** když jedu s Michaelou kouknout na megablešák Kolbenka, potkáváme Radku Podpěrovou, přivezla Milošovi na letiště věci, aby nemusel domů a dohnal sopečné zpoždění, kvůli kterému uvázl někde v Asii (Korea). Praha se mu tak z cíle cesty stala jen mezipřístáním a dcera Anička, která Radku doprovázela, jen koukla, jak taťka vypadá, a zase se rozloučili.

● **26. dubna** jsem vynechal RUR a zůstal jako vzorný manžel s Michaelou, která měla narozeniny, doma, oslavili jsme je jak jinak než prací ☺, naše generace se už žít naučí.

● **28. dubna** křest knihy *Vládcové vesmíru*, přskočím hledání restaurace *Republika*, kde jsem se potkal se Zírou, Pavlem Dobrovským a Honzou Vaňkem jr., bohužel náš stůl byl v místě akustického stínu, nebo už hluchnu, František Novotný našťěstí seděl a slyšel lépe a něco nám o tom napsal. Viz strana 6.

Vpodečer jsem ještě zašel na křest knihy Pavla Kosatíka: *Bankéř první republiky (Život Dr. Jaroslava Preisse)*. Seděl jsem s Pavlem

v *Neoluxoru* a Kočí z MF tam přivedl krstného otca guvernéra České národní banky Zdeňka Tůmu (napsal ke knize kratičkou předmluvu).

Pavel pak někam utekl a já sledoval rozhovor ekonom/bankéře (který rozhodně nepůsobil jako hňup) s nakladatelem: A to vaše nakladatelství – *Mladá fronta*, co vydáváte za knihy? A tak dále a tak podobně...

Jestlipak my lidé okolo knih nepřeceňujeme rozšířenost informací, které v našem milieu považujeme za samozřejmé?

● **29. dubna** u Kruhu distribuují recenzní výtisky zajímavých knih od Tritonu, našťěstí přišli jak *Pagi* tak *Vlado Riša*...

● **30. dubna** pořádáme u Klímových Velký čarodějnicko-brněnský večírek. Já se podle návodu ujal stavby barbecue grilu (*Pat* a *Mat* se mohou jít schovat), pardon hranice a také jsem svou zdravou chuť k jídlu strhával váhavce, kterým se chtělo čekat až na žhnoucí dřevěné uhlí, i první dávka nad trochu ještě hořícím dřevem byla výborná. *Sanča* mezitím nalíčila prostřední sestru (*Alžbětu*) jako čarodějnici, ze které šel strach, snad vyšlo nějaké foto.

Pak dorazil *Franta Novotný*, ale kvůli němu se večírek nezval Brněnský, tou podstatnou brněnskou ingrediencí byli *Petra* a *Boby Lastovečtí* a jejich tři holčičky.

Večírek byl nakonec celkem komorní; patnáct dospělých a jen osm dětí, protože paralelně probíhaly oslavy *Dárečkových* narozenin (blahopřejeme) u *Jolany*, potažmo *Čermákových*.

Okolo grilu se pak vedla debata jen občas o SF, pokud za ni nepovažujeme odposlechnuté věty typu: *A pak se našim právnikům podařilo sloučit všechny pokuty do jedné a nakonec to*

Čarodějky z *Vydrovky* (*Vilma*, *Alžběta* a *Sanča*)

Vládcové vesmíru

Ve středu 28. dubna 2010 proběhl na galerii restaurace Republika křest knihy „Vládcové vesmíru“. Místo bylo vybráno stylově, neboť restaurace se nachází v budově YMCA v ulici Na Poříčí, kterou většina autorů křtěné antologie chodila a pravděpodobně někteří z těch pozdějších i v restauraci vysedávali.

Antologie totiž nese podtitul „Kronika české science fiction od Svatopluka Čecha po Jana Weisse“ a Ivan Adamovič, její sestavovatel, v úvodní řeči prozradil, že si jejím sestavením a vydáním splnil dvacetipětiletý sen. V knize samé je pak věnování Ondřeji Neffovi za poznámku v jeho díle „Něco je jinak“, která ho ke sbírce starých českých sci-fi povídek inspirovala. Nicméně díky patří i druhému Ondřejovi, tedy Müllerovi, a Stanislavu Juhaňákovi, kteří knížku v pevné plátěné vazbě vydali, a to pod nakladatelskou značkou Plus Triton.

Nečekejte od knížky žádné velké překvapení. Zásluhou editora velice solidně naplňuje to, co slibuje podtitul – přináší reprezentativní výběr povídek starších českých autorů, které mnohdy známe z hodin češtiny, ale nechybí ani jména z periferie oficiální literatury. V obsahu figurují taková jména jako Čech, Neruda, Havlasa, Bass, Hloucha, Langer, Vachek, Hoffmeister (editor epochálního Labyrintu), Karel Čapek, Troska a Weiss. Nechybí ale i téměř neznámá jména jako Nikolaj Terlecký, Fráňa Levý a A. J. Urban... Každou povídku uvádí krátký medailónek autora a stručná analýza uveřejněné ukázky, která ji řadí do kontextu doby (a díla autora).

Kromě Ondřeje Müllera a dalších pracovníků nakladatelství, novinářů a scifistů se křtu ve dvou případech zúčastnili i potomci autorů. Ivanovi se podařilo vypátrat a pozvat vnuka Jana Weisse a dceru A. J. Urbana. Ač se zdráhali, přece jen se nechali přemluvit ke krátkému vzpomínání na své literární rodiče a prarodiče, což se stalo zlatým hřebem celého křtu.

Jelikož mě jméno A. J. Urban zašimralo v uších, obrátil jsem se na jeho dceru s dotazem, zda její tatínek není také prvním překladatelem foresterovské ságy o kapitánu Hornblowerovi. A byl jsem odměněn kladnou odpovědí. Když jsem si pak v medailónku přečetl, že A. J. Urban v roce 1924 cestoval do Austrálie takým způsobem, že si cestu odpracoval jako námořník (a stejným způsobem se vracel) a že jako referent Lidových novin navštívil i Hollywood, kde se mohl s autorem dokonce setkat, pochopil jsem, proč ho Foresterovy knihy o námořním kapitánovi z napoleonských válek upoutaly.

Celý křest proběhl, byť v komorním obsazení, takřka v domácké atmosféře, neboť se na něm sešli lidé naladěni na stejnou notu. Nu a mně přinesl bonus navíc, neboť jsem se konečně něco dověděl o překladateli, který ve mně již v deseti letech vzbudil zájem o námořní historii.

Ale abych se vrátil ke křtěnému dílu. Sbíрка Vládcové vesmíru je důkazem, že česká sci-fi dospěla, že stojí na vlastních nohách. Držme nyní knížce palce, aby se dobře prodávala a povzbudila nakladatele, aby dali Ivanu Adamovičovi šanci vydat i dva další svazky této české scifistické čítanky, jak plánuje.

František Novotný

vyšlo na dva miliony. To mi přišlo docela úsměvné, protože tolik dělá zaokrouhlovací chyba našeho účetnictví.

Martin se Sančou probírali zajímavý, již několik století skandální čínský román Jin Ping Mei (česky vyšly výňatky jako Půvabné ženy), Martin jej četl v anglickém překladu pozoruhodně hlavně svou doslovností. Například zdvořilostní pozvání znělo (při dalším překladu tentokrát do češtiny) Navštívte mě v mé zanedbané chatrči... Franta hovořil na téma, jak těžké bylo v padesátých letech (tedy v jeho případě lehké) prokouknout lživou podstatu komunismu.

Viktor nás nutil rozpoznávat vinice, ze kterých pocházel jím donesený ušlechtilý mok, na což Martin reagoval četbou vybraných pasáží z Roalda Dahla.

Malé odposlechnuto: *Jak bys, Zdeňku, porovnal tento (sladší) vzorek s minulou ochutnávkou. Mohu-li to posoudit, je ještě lepší.* Což Viktor pro přítomné znalce přeložil jako: *Už se to skoro vyrovná medovině.*

● **1. května** pilím po pětatřiceti letech za spolužáky ze střední do Pardubic, EC vlak mi ukázal, jak je příjemné, když civilizace funguje. Samotné Pardubice ovšem předvedly i její stinné stránky, nezeptal jsem se Harva na změny za posledních pět let, a tak jsem byl dost vyděšen MegaHyperMarketem v místech, kde jsem očekával park, a když už jsem si myslel, že mám nehorší za sebou, dorazil jsem k budově Komerčky, a to tedy byla opravdu hrůza srovnatelná snad jen s pardubickými volebními plakáty ČSSD. Všichni tamní kandidáti jako by utekli ze seriálu Okres na severu, jeden nařvaný Pláteník vedle druhého.

● **3. května** v RUR se objevila nová Ikarie, omylem (prý už zase) vydali znovu jednu českou povídku, zdá se, že je nečte ani Jiran :-). Nicméně líbilo se mi pokračování seriálu o české SF. V knihkupectví se zastavil Lubo Píata, pochválil jsem mu jeho překlad zajímavého hororu v posledním Magazínu F&SF.

● **4. května** jsem strávil den na akci Corelu a ve volných chvílích jsem sledoval Kick Ass, ten FFuka mě nalákal.

● **5. května** zase předvádíme CorelDRAW X5, tentokrát pro koncové zákazníky, přišel i Martin Zhouf, chvíli mi trvalo, než jsem ho poznal, ale nepřišel jsem na to, v čem by byl jiný.

V dalekém Brně začala výstava Planeta Eden, jako pecivál počkám, zda bude pokračovat v Praze, Ivan Adamovič si později postěžoval, že na vernisáži neviděl brněnské dinosaury. Což nebyla tak docela pravda, Franta Novotný tam byl, byť jako součást programu, já k tomu Ivanovi napsal: Spontaneita nevzniká sama od sebe, vždycky je za tím trocha práce :-), kdybys mi důrazněji a včas naznačil, že bys je tam rád viděl, zařídil bych to, ale mě samo od sebe (s výjimkou pitomců) napadá čím dál méně věcí :-).

● **6. května** odjíždím na krátkou dovolenou a až se vrátím, budu už přípravou na Akademii běsnit naplno. **Zdeněk Rampas**

Šamanův report ze Sconu 2010

Letošní Scon v nuselské Svatoslavce byl už čtvrtý, a zatím jsem o něm vždycky něco napsal. Nebojte se, že nenapišu! Ale báli jste se, že? Alespoň trochu.

Letos jsem už tradičně přišel sice v pátek, avšak už po druhé se zpožděním až na sedmou hodinu – ale naštěstí těsně před větší várkou účastníků. U registrace jsem zjistil, že jsem nebyl přihlášený. Tedy byl jsem přihlášený na přednášku, ne jako účastník. Během vteřiny jsem ale byl zaregistrován, i slevu na vstupném jsem jako přednášející získal. A šlo to rychleji bez počítače než s počítačem na Pragáci...

I v sedm hodin byl bufet ještě tradičně zavřený. I navštívil jsem přednášku Tess o Ztracených scénářích Hvězdných válek, a blahořečil osudu, že zůstaly ztraceny. Tedy ty nulté návrhy na první epizodu 4. Copak padesátiletý generál Luke Skywalker, ale vědci ve zkumavkách, ti by mi vadili. Ve zkumavkách byli, aby se zachránili. Oni tedy byli zinstanťeni a již víckrát žít nebudou, ale jejich vědomosti zůstaly. Hodně nefotogenické by mi zkumavky přišly ve filmu. To již mnohem fotogeničtější by byl útok na planetu, který se měl odehrát z vesmíru – za úsvitu... (Pokud nešlo o Zeměplochu, kde je úsvit daný jednoznačně, pak taková kulatá planeta má vždycky někde úsvit – a o to je útok na ni, pokud se provede za úsvitu, skutečně překvapivý.)

Poté jsem opustil linii Starwars a odešel do vedlejších dveří na literární linii. Sem patří první jasná pochvala: literární linie se letos poprvé vymanila ze svého přízemního exilu na hlavní, přednáškovou palubu v prvním patře. Nečekaným přednášejícím (oproti mému vytištěnému plánu) byla Jiřina Vorlová se svým návodem Jak nebyť nevidoucí. Její desetibodový test jsem nezvládl zcela správně, pouze částečně. Ano, polepším se, Jiřko. Sice mne nikdo nemůže podezírat z toho, že by můj hrdina máchal katanou, které se na jílci lesknou v měsíčním svitu matné runy... Ale mohlo by se stát, že by mu „jeho“ srdce bilo jako o závod – i když těžko by mu mohlo bít cizí srdce. (Tedy mohlo, ale v tom případě je to zápletka povídky a ne neobratný češtin.)

U literární linie jsem zůstal, abych se nechal Michaelem Broncem potěšit jeho „Těžkým životem nakladatele“. A skutečně jsem se dověděl nečekané věci. Prý čeští nakladatelé platí zálohy! Nu, poslední knížka mi vyšla už před pěti lety, měl bych konečně napsat další, abych se o tomto podivuhodném jevu přesvědčil. Nejtěžší je ovšem život takového nakladatele, který programově vyhledává talenty – a když je vyplplá, odejdou mu za lepšími honoráři... (Nu, česká hokejová liga by taky mohla vyprávět o odlivu talentů.)

U literární linie jsem zůstal i po desáté hodině večer, neboť jsem držel přednášku o blackoutech. Bohužel většina posluchačů nezůstala, ale alespoň čtyři přednáška ve tmě zaujala. Letošní Scon byl trochu jiný než ty předešlé i v tom, že vypadla linie „Kreslená tvorba“ a přibyla „Vědecká sekce“. A to byla asi má smůla, že jsem ostražitě nesledoval vývoj, protože ta moje přednáška o výpadcích elektrické energie patřila spíše tam. Asi jí někdy někde zopakuju – pokud najdu vhodnou linii...

Před půlnocí jsem Sconík opustil a vydal se spát do své milé postýlky na druhém konci Prahy. V sobotu ráno jsem měl jiné zástoje, takže sobotní coní odpoledne pro mě začalo těsně před čtvrtou hodinou odpolední – tentokrát ve vědecké sekci. Ještě jsem chytil konec výkladu Pavla Krtouše o nadsvětelných strojích času a byl uklidněn, že červí díra prostě *nemůže* začínat normální černou děrou.

Preskočil jsem zase na literární linii, kde jsem se dovídal novinky o tom, jak je na tom český trh s fantastikou. Martin Šust se radoval z jeho rozvoje, ale taky poněkud zoufal nad klesajícími náklady. Více autorů – nižší náklady, to dá rozum. Zajímavé však je, že se nečte více knížek než obvykle (toto je má poznámka). Prostě některé zajímavé tituly nás jako čtenáře minou.

Vidoucí – předávání cen

Nějak jsem se s literaturou a Martinem zakecal, že jsem zmeškal začátek Největších bouraček ve vesmíru ve vědecké sekci. Ivana Ebrová nám je ukázala na krásných animacích. Tedy srážky galaxií, při kterých se jednotlivé hvězdy nesrážejí, ale intergalaktické plyny a „temná hmota“ ano. Podle současných simulací to vypadá, že spirálové galaxie vznikaly právě srážkami dvou jiných galaxií. Za pár miliard let nás čeká srážka s „mlhovinou“ (galaxií) v Andromedě, takže si budeme moci teoretické předpoklady názorně ověřit...

A již proběhlo bombastické vyhlášení Vidoucích, kde nominované autory (tedy autorky a jednoho autora, když Jakub Mařík absentoval) zvaly k tabuli jejich postavy. Koukám na fotky a rozeznávám: Drsného detektiva, Mary Sue, omečovaného Černého Havrana, bledého upíra s rozverným vlkodlakem a na závěr zvidavou elfku se správně špičatými ušima. Tak Vidoucím se letos stal poprvé slovensky píšící autor, Tomáš Dušička s povídkou Kúsok nebies alebo Hapčišmukov pochod. Jakub Mařík byl druhý, Dana Rusková třetí. Čtvrtá Hanka Vranová se svým Monstrouz cirkusem neodešla bez pocty – cena veřejné poroty sice nebyla pro nedostatek porotců opět udělena, ale Hanka vyšla z hodnocení šesti porotců jako první... A Eva „Alyssa“ Jeníčková si alespoň užila chvíle napětí... (Příště!) I

A už a už se přiblížil večer a s ním Galavečer. Tentokrát

s novou partou a novou autorkou hry, Julčou Novákovou. Název představení „Co je psáno“ napovídá: Hrdinou je spisovatel – a jeho oživlé literární postavy. Mnohokrát použité schéma, ale stále nosné, když se to dobře napíše a dobře zahráje. A hlavně, když potkáváme své staré známé postavy. Byla velká legrace! Ocenil jsem, i když daňový kontrolor Václav Kubánek se po setkání se spisovatelem přizná k svému fanovství. Jak by ne, když je otec Trekkie navlečen do svého známého munduru. A velice skromně požádá: „Říkejte mi Picard.“ Byl jsem jedním z asi tří potěšených ubohých porotců CKČ, kteří zařvali smíchem při zmínce o hrdinech (chorobně psavého) Svazovače...

Tentokrát bylo dovoleno jako pódia použít pospojovaných školních lavic, pokrytých kartonem. Ani to moc nevrzalo, hlavně že bylo vidět. Po představení byla netradičně i tombola, což jsem netušil, když jsem si rozličné včerejší lístečky zapomněl doma. Byv unaven stejně jsem tomboly nevyčkal a šel se občerstvit do klidné čajovny. A pak už huš domů!

Čtvrtý Scon skončil. Jaký bude pátý? Tento con se již uchytil, přežil své dětské choroby, ale teď ho čekají problémy adolescence. Tentokrát Aldy zvolil jednotné vstupné 200 Kč, což vyhovuje zejména té polovičce návštěvníků, co dojíždí zvenčí. Na první pohled byla patrna o něco větší návštěvnost než minule – určitě přes 200 člověků. Snad i při nižším vstupném se podujatie zaplatilo. Mám pocit, že Scon je dnes na rozcestí:

Bud' to bude nadále růst, ale pak už pro něj možná bude Svatoslavka malá. Ale uvidíme, co s ním udělá konkurence – nový letní coník, který byl vloni na stejném místě, Conventicon, se bude letos konat kde? A pak – Es-con, mnou přezdívaný na Tri-star con vznikl jako jakási vzpoura proti klasičkému Pragoconu, kde starwarsáci, stargejťáci a ani trekkies nebyli v té době příliš vítáni. Letošní Pragáč v režii Vaška Pravdy přivítal jejich částečný návrat. Pragocon se pro příští rok vrací do Fořtíkových ruček, ale namlsaný Vašek rozjede v únorovém termínu svůj pražský PragoFFest. Uvidíme, jak Scon v konkurenci obstojí.

Držím palce.

Jan Kovanec

Dobrá víla nás opustila

Před rokem na vyhodnotení 10. ročníka regionálnej literárnej súťaže Hrebendova kapsa v Hnúšti, ktorú založila a ako porotkyňa viedla, dostala dokonca keramickú plaketu Hnúšťanská dobrá víla (tak ju domáci volali), avšak viac ako tri desaťročia bývala v Petržalke. Rodáčka z Gemera-Malohontu našla svoj druhý domov v Bratislave, ale 12. februára tohto roku nás mirnix-dirnix opustila (ešte len nedávno absolvovala napr. Evavorezbársky kurz). Kto je tá víla? **Eva Kováčová** (nar. 14. 7. 1951), ktorá

prešla mnohými zamestnaniami a mala veľmi veľa záujmov (avšak všetky súviseli), ale aj priateľov a kamarátov v rozmanitých oblastiach.

V rokoch 1966 – 69 študovala na Strednej všeobecnovzdelávacej škole v Hnúšti, 1969 – 71 na Strednej ekonomickej škole v Rimavskej Sobote, 1973 – 78 slovenčinu a výtvarnú výchovu na Pedagogickej fakulte v Banskej Bystrici. R. 1971 sprvu administratívna pracovníčka, 1971 – 79 učila hru na klavíri a hudobnú výchovu na Ľudovej škole umenia v Hnúšti, 1979 – 80 pracovníčka vydavateľstva Slovenský spi-

sovateľ, po r. 1981 redaktorka denníka Pravda.

Prvé verše publikovala v Novom slove. Autorka zbierok básní *Striedavo oblačno* (1973), *Zastavenie v čase* (1978), *Vážne vážne* (1982), *Labutia pieseň*. Veršami s motívmi rodného Malohontu prispela do obrázkovo-poetickej knihy *Rimavskou dolinou* (1991); vydala autobiografickú prózu *Príbehy Evy Šelmecovej* (2005) a iné.

Písala aj sci-fi prózy, v Slovenke pod pseudonymom Vika vykladala sny. Bola v jednej osobe šamankou, liečiteľkou (najmä bylinkami), vešticou i zabávačkou. Milovala prírodu, svoje deti – Sandru a Marcela, ale aj svojho kocúra a všetky mačky (nielen živé). Dobrá víla nás opustila, ale, verte, ako ju poznám, díva sa na nás, myslí si svoje, usmieva sa a máva svojimi ochrannými krídlami nad nami. Pa-pa, Evička!

Natália Murat-Oravcová / Foto: autorka

Prihláška programu na Tricon

- Typ programu (prednáška, diskuse, prezentace, súťaž ap.)
- Ke ktoré programové linii autor svoj program zařazuje
- Jazyk (prípadne více jazyků)
- Potreba prekladateľa (na conu se prekládá en/pl/cz)
- Uved'te, zda predpokládáte hlasový kontakt s publikem, zda je potreba zajištit ozvučení i publika
- Délku programu (45, 60, 90 minut...)
- Jména všech přednášejících (první uvedené je jméno kontaktní, u této osoby mail, telefon, adresa...)

- Potřebná technika (uvede se veškerá technika, i ta, která se později dohodne, že si ji přednášející obstará sám)
- Potřebný materiál (zde si vše obstarává přednášející) a ten je hrazen pořadatelí
- Krátká notace programu (nejlépe ve všech jazycích – není podmínkou – en/pl/cz), která bude uvedena v materiálech conu
- Podpis

za pořadatele Pavel Poláček

S Ivanem Adamovičem o Vládciích vesmíru

O své antologii staré české science fiction hovoříš už nějaký čas. Proč to trvalo tak dlouho?

Málo času a rostoucí ambice. Knihu jsem naplánoval někdy v polovině 90. let, zároveň s prací na Slovníku české literární fantastiky. Měla vyjít u vydavatelství AFSF a měla se jmenovat *Marfan* v Obecním domě u Prašné brány – podle jedné z povídek, jež tehdy obsahovala. AFSF zaniklo dříve, než jsem projekt dokončil. Po letech jsem se k tomu vrátil a získal příslib vydání od pana Buchala z BB artu, který tehdy vydělával velké peníze. Jenže zlaté časy skončily, BB art omezil tituly potenciálně nepřilíživě výdělečné a s tím se sevezla i tahle kniha. Pak projevil zájem Standa Juhaňák z Tritonu, který se snaží propagovat domácí tvorbu bez velkého ohledu na zisk, ale i pro něj to bylo velké sousto a nakonec kniha vyšla díky Ondřeji Müllerovi v Albatrosu Plus. V tu chvíli se už antologie rozrostla na „velkou knihu“ a dovolil jsem si do ní zařadit celý román *Převychování* a ještě jednu rozsáhlou novelu od Emila Vachka. Z původně celkem malé knihy se stalo něco s ambicí být definitivním průřezem historií české fantastiky. Na dalších dílech pracuji.

S románem *Převychování* jsem se poprvé setkal, když mi bylo okolo dvaceti let, v antikvariátu v Dlážděně. Uvádím tyhle podrobnosti, abych nějak doložil, jak silně na mě zapůsobil. Po zběžném prolístování jsem zjistil, že půjde o fantastické dílo, a tak jsem začal číst, abych zjistil, zda stojí za to vydat za něj část stipendia. Nevím, jak dlouho jsem tam stál a hltal, ale dočetl jsem jej do jeho pesimistického konce, který se mnou tak zavčičil, že jsem knihu nakonec nekoupil – a příštích třicet let toho lítal. Jak to bylo s tebou a *Převychování*mi?

Převychování pro mě byla dlouho jen položka v Neffově soupisu na konci jeho Tří esejí o české sci-fi, navíc ještě zkromolená jako *Převychování*. Při přípravě svého Slovníku jsem četl dostupné tituly uložené v knihovnách a tak jsem se přes konzervační fond Národní knihovny dostal i k tomuto románu od Jana Bardy a byl jsem šokován. Zjistil jsem, že právě jedno z nezapomenutějších děl české SF je jedním z nejzajímavějších. Autor neuměl moc psát, ale síla jeho antiutopické vize to přebila. Je opravdu paradoxem, že toto mimořádné dílo neznamenalo vůbec žádný ohlas ani mezi tehdejší kritikou. Patrně se ho prodalo jen pár kousků. Ani nevím o jediném sběrateli, který dnes tu knihu má. Jeden výtisk měl Jiří Doležal, právě ten výtisk, ze kterého bylo pořízeno toto nové vydání textu, ale tomu se nedávno ztratil, možná mu ho odcizil nějaký hamizný sběratel.

Ty jsi byl vždy zapáleným milovníkem budoucnosti, modernity, nekonformity (a nevybíjel sis to jenom v Živlu). Co znamená ten návrat ke klasikům a předchůdcům moderní české SF?

Důvodů bude víc. Jednak možná potřeba ukotvení v minulosti při všem tom osahávání budoucnosti. Také ze mě pořád nevypřchal to počáteční nadšení z četby Neffova *Něco je jinak*. Představa, že je tu velká oblast literatury, která je mi (nám) blízká, která je zapomenutá a ve které je možné kutáním v archivech stále něco nového objevit. Jinak ale, když o tom

uvažuji, vlastně nevidím zásadní rozdíl mezi budoucností a minulostí. Ne, nebláznil jsem se. Můžeme přece prožívat jen přítomnost a minulost nemáme na dlaní jako něco zkamenělého, k čemu se můžeme kdykoliv vrátit. To minulé od nás „odplouvá“ jako mizející nádraží viděné z rychlíku, a když se úplně ztratí z dohledu, mění se ve vzpomínkách i jeho kontury. A to je pořád ještě něco, co jsme my sami viděli a zažili. Což teprve doba před naším narozením. Minulost je skutečně fantastickou dimenzí, sférou nejistoty a dohadů, stejně jako budoucnost.

Před každou povídku, potažmo román jsi přidal medailonek, někdy skoro esej o autorovi a jeho vztahu k žánru dnes nazývanému science fiction. V případě těch skutečně zapadlých a takřka zapomenutých autorů jde o nejucelenější pojednání, jaké jim bylo věnováno. Jak dlouho jsi pracoval s prameny? Můžeš uvést nějakou doposud neznámou podrobnost, nejlépe i s okolnostmi, za kterých jsi ji objevil?

Tady je naprosto nenahraditelný archiv Památníku národního písemnictví. Při práci nad Slovníkem jsem měl pocit, že jsem vše důležité z archivu načetl a zjistil, ale jednak se od té doby (je to už neuvěřitelných 14 let) objevila řada „nových starých“ autorů a jednak jsem se tehdy nevěnoval pozůstalosti těch spisovatelů, u kterých jsem neměl žádné nejistoty, kteří byli dostatečně pokryti klasickými slovníky. A najednou jsem se podíval třeba do archivu Jana Havlasy a zjistím, že plánoval napsat román *Mravenčí lidstvo*, který aspiroval na to, aby se stal jedním z klíčových děl české SF. Jenže k napsání asi nedošlo.

Podpurné byly i aktivity těch několika badatelů, kteří se také věnují autorům a oblastem hraničících s fantastikou. Objevná je studie Pavla Pešty o Haussmannovi nebo bádání Pavla Janáčka a jeho kolegů v oblasti brakové četby. Jejich podrobný průzkum Rodokapsů také odhalil pár zajímavostí. Nejcenějším objevem pro mě bylo určení autorství právě románu *Převychování*. Jan Barda je opravdu pseudonym, ale ani archiv Památníku mě zpočátku nikam nezavedl a vydavatel Ferdinand Krejčí žádnou jinou knihu nevydal. Potom mě napadlo, že přece jen zkusím více zapátrat po linii tohoto vydavatelství, a šel jsem za odborníkem nejpovolanějším, panem Alešem Zachem. Ten měl tohoto vydavatele ve svých poznámkách, které si dělal při procházení téhož archivu a které byly detailnější než samotný katalog archivu. Pak už to šlo rychle.

Můžeš doporučit nějakou další literaturu věnovanou zvláště těm méně známým autorům sbírky?

Nikdo o nich nepíše. Ale nedávno byly vydány poslední díly mohutného *Lexikonu české literatury*, který by měl pokrývat všechny autory české literatury do roku 1945. Samozřejmě jich tam strašně moc chybí, hlavně těch, o kterých se toho moc neví nebo vydali jen jednu nevýraznou knihu. Skvělým pramenem je *Svět Rodokapsu* od Pavla Janáčka a Michala Jareše.

Příjemně mě překvapilo, že jsi nepominul Nikolaje Terleckého, nezasloužil

by si, abychom se k němu vraceli častěji? A vůbec prozkoumat přínos Rusů, kteří se před bolševizmem zachránili v Československu, české fantastice.

Těch vlivů zas moc není, ale jsou tu. Nejznámějším příkladem je Michail Gorelov, ruský novinář vlastním jménem Michail Gakkebuš, který po VŘSR emigroval do Čech a napsal zde antikomunistickou antiutopii *Ďábelský rok*. Ukazuje zeměkouli sjednocenou pod komunistickou ideologií, s lidstvem zotročeným rozsáhlým sociálním inženýrstvím. Vedle *Převychovaných*, které jí v některých rysech připomínají, další zajímavá antiutopie z doby před Orwellem i Huxleyem. *Ďábelský rok* vyšel jako novinová příloha v roce 1930, už po autorově smrti. Slyšel jsem, že se uvažuje o jejím fanouškovském vydání, v ruštině podle všeho tato kuriozita nikdy nevyšla.

Nacházíš nějakou spojitost či souvislost mezi pracemi z *Vládů vesmíru* a tím, co píší naši současní populární čeští autoři SF a fantasy?

Vidím spíše rozdíly. Dříve se autoři více zajímali o myšlenku, kterou dílo nese. Vznikala samozřejmě i čistě zábavná díla, ale speciálně v žánru povídky nenajdeme mnoho prací, jejichž jediným úmyslem je napnout čtenáře dramatickým dějem. To se naopak u nás na přelomu 80. a 90. let stalo jakousi metou, o níž je třeba usilovat.

Vládcové vesmíru mají skoro 400 stran. Přesto je vidět, že jsi občas musel volit kratší práce. Kdyby kniha mohla být dvojnásobná, které povídky (nebo dokonce romány) bys přidal?

Uvažoval jsem nad nějakým soupisem „toho, co se nevešlo“, ale pak jsem od toho upustil. Zpětně mě mrzí, že jsem nezařadil Troskovy *Vládce vesmíru* do knihy celé, ale jen úryvek. Původně jsem nepočítal s takovým rozsahem knihy. Jiné povídky jsem odstranil také z důvodu rozsahu i kvůli tomu, že nebyly tak čtenářsky atraktivní, třeba *Sochy* od R. R. Hofmeistera nebo *Soumrak literatury* od S. U. Tongiho, zajímavou vizi budoucnosti, kde knihy vznikají náhodnou permutací písmen, což při velmi rychlém tisku a obřím knihovním budovám dává

vzniknout i veškeré literatuře ještě nenapsané. Hezká ukázka toho, jakou roli měla literatura v představách lidí počátkem století.

Jaké to je najít v archivu třeba skutečnou identitu autora, o němž se desítky let nevědělo nic jiného, než co sám uvedl v tiráži knihy?

Je to vzácná odměna, extáze objevitele.

Představ si badatele s tvými zájmy za osmdesát let. Budou i po éře internetové komunikace a mobilů k dispozici archivy či jiné prameny, kde by se něco dověděl o autorech dnes vnímaných jako obskurní, kteří ale budou v budoucnosti pro někoho zajímaví? Jací autoři to vůbec podle tebe budou?

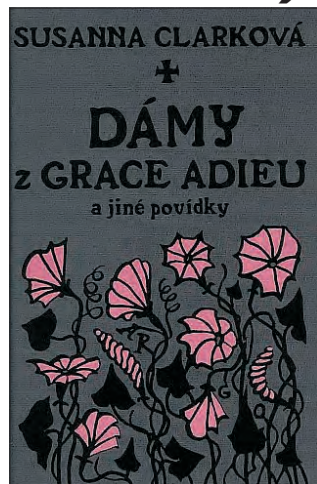
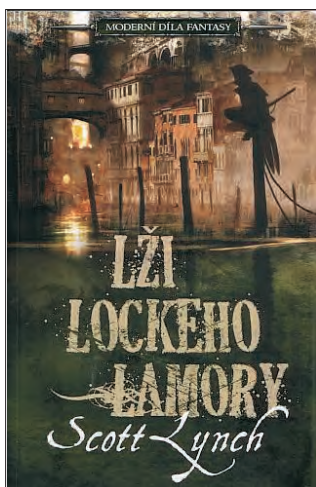
Já bych to trochu pootočil. Netuším, jak bude svět za tolik let nahlížet na současnou tvorbu. Ale je zajímavé, jak velké části dnešní literatury upadají v zapomnění, třeba oblast tvorby pro děti a mládež, díla různých oddechových autorů a podobně. Doslova archeologem těchto vrstev je Ivo Fencl, amatérský literární badatel, publicista a spisovatel, jehož tvorbu publikovanou spíše na internetu nebo v různých malonákladových publikacích sleduju se stále větším zaujetím.

Pomohli ti při práci fanouškovské bibliografie a porůznu fanoušky nashromážděné údaje? Chceš někomu poděkovat?

Ohromný kus práce odvedl Přemek Houzvička, který se už dlouhá léta věnuje právě objevování děl staré české fantastiky a vytvářením jejich soupisů. Jeho *Bibliografie české science fiction a fantaskní literatury z let 1853 – 1949* je nesmírně užitečná. Ale jsou i další sběratelé, na základě jejichž podnětů vzniká průběžně doplňovaný „superseznam“ SF literatury vedený Františkem Mastným. Problém je, že když někteří sběratelé sesbírají vše, co je jim dostupné, padne na ně tísnivý pocit, že se blíží jakémusi konci cesty, a mají snahu do seznamu doplňovat kdekjakou pohádku a podobně, jen aby měli přírůstek do sbírek. Ostatní pak musejí jejich „objevy“ ověřovat, což je náročné.

Ivana Adamoviče se ptal Zdeněk Rampas

Akademie SFFH za rok 2009 (zahr. vítězové)

MEMENTO MORI ANEB POMNI TRADICE (ÚVAHA NAD JEDNOU ANTOLOGIÍ)

Při pohledu na letošní nominaci Akademie SFFH v kategorii povídek možná někoho zarazí, že všechny vyjmenované kousky jsou ze stejné knihy – antologie, kterou Ondřej Jireš otevírá cyklus *Fantastická historie*. A rovnou říkám: fajn, že recenze na knihu už vyšla. To, zda se kniha bude líbit čtenáři, už totiž víme (bude, je výběrná) a můžeme se vrhnout na jiné věci.

Například na koncepci, vztah českého národa k historii, na to, co od podobných povídek čekáme a jak koexistují v nějakém širším literárním rámci (případně jakých). Zaobírat se totiž u této knihy pouze jednoduchou čtenářskou recepcí by byla škoda. Ale popořadě.

Kniha se hlásí k následujícím skutečnostem, které také Jireš zmiňuje: tradici české historické prózy, nadstandardnímu vztahu našeho národa k historii a naší schopnosti si vymýšlet. Z tohoto hlediska se náhle stává pro případného čtenáře zajímavým samotné autorské složení antologie. Narazíme zde na zástupce několika generací, na jména známá i relativně neznámá.

Jako by tím chtěl editor naznačit, že historická fantasy skutečně není pouze módní záležitostí několika málo jmen či jedné generace autorů, ale něčím, co v domácí tvorbě rezonuje dlouhodobě a čemu se konečně otevřela cesta k vyjádření. Historická fantasy se tak stává pouze jedním (a dílčím) výstupem tendence, která zdaleka není pouze žánrová. Vědomí a reflexe historie (bez ohledu na to, zda objektivní a komplexní či nikoliv) je jedním z klíčových témat české literatury a ne nadarmo se mimo okruh fandomu těší velké pozornosti projekty jako *Imperium Bohemorum*.

Jireš se navíc historií a její reflexí tím či oním způsobem zabýval i v dalších svých antologiích. Vrcholu zatím dosáhl v *Legendách české fantasy*, které jsou pro českou fantasy tím, čím je zvuk pro film: nejen završením určité etapy vývoje, ale především definitivním přiznáním si určité historie. *Fantastická historie* pravděpodobně takový význam mít nebude, ale na druhou stranu má nakročeno být na dlouhou dobu nejvýznamnějším kolbištěm tvořivosti, přežívajících i nově se rodících historických mýtů, různých přístupů (vážných i nevážných) k historii a nepochybně prestižní záležitostí pro zúčastněné autory.

Z tohoto hlediska nezbyvá než konstatovat, že koncepce celého cyklu – vztahování se k historii a tradici českého historického (a literárního) vědomí – dává smysl. Otázkou je, nakolik ji naplňují jednotlivé povídky a jakým způsobem budou vymezeny koncepce dílčí. Rozhodně přitom nemám na mysli to, nakolik jsou jednotlivé příběhy věrně historickému rámci a kolik detailů autoři nastudovali. To je pouze příjemným bonusem, ale nikoliv podmínkou dobrého příběhu. V podstatě jde jen o

to, abychom se autorem nechali obelhat, že takhle to opravdu bylo, a všem zúčastněným se to daří.

Více by mě zajímalo, podle jakého klíče jsou (a budou) dělány jednotlivé svazky. *Memento mori* totiž zahrnuje historii českou, italskou i španělsko-americkou (rozhodně tedy nebude klíč geografický), období pak od patnáctého století až kamsi do první poloviny století šestnáctého. Z tohoto zdánlivě nepodstatného hlediska totiž dělá historie mnohem větší paseku, než kdo, kdy, kde a jak dlouho vládl, kázal či vraždil a jaké zbraně bylo lze možné použít. Je tedy vymezení časové?

Antologie nám tvrdí, že vypráví o profánování středověku a novověku, ovšem toto období je možné natáhnout v podstatě oběma směry někdy až o dvě staletí (například v českém prostředí je éra tzv. raného novověku vymezena léty 1526-1618). Nepomůže ani renesance, která by mohla být jedním z prvků, protože renesanční jsou v knize vlastně pouze dvě povídky (*Barva a Kanál mistra Leonarda*), tedy stejný počet jako povídky odehrávají se v době plus minus husitské. Navíc i renesance se Evropou šířila postupně a rozhodně ne kontinuálně (v zemích Koruny české částečně za Matyáše Korvína na Moravě, posléze od sklonku vlády Jagellonců dvěma směry ze severního Německa a severní Itálie).

Pravda, toho, že výsledné vymezení časovým úsekem je v podstatě náhoda a nedává moc smysl, si asi všimne málokdo a mnohem důležitější je ona koncepce celého cyklu, ale zde nepišeme klasickou recenzi a můžeme si proto dovolit poukázat, že i to souvisí s vnímáním historie v českém prostředí. Ano, známe spoustu pojmů, známe spoustu dat, ale přesto jsme připraveni bez námitek převzít vedle sebe postavené prostředí Florencie velkého Lorenza Medici a Husovu Prahu. O indiánech ovládajících krakeny ani nemluví.

Přestože už jsme dávno seznámeni s tím, že historie je plná mýtů a velká část moderní literatury (a nejen jí) se tváří jako objektivní, nepodléhající ideologiím a předsudkům, bojující proti tmářství, no prostě poučeně, stejně jsme pořád v jejich zajetí. Hned ve dvou povídkách se např. setkáme s inkvizicí. A rozhodně se nejedná o obraz nemytizovaný. Spíše zde máme co do činění s čtenářsky vděčným obrazem fanatika, který je navíc často posedlý nejen touhou po moci, ale i chťičem.

Čímž se dostáváme k oněm tradicím české historické prózy. Především inkvizice Petry Neomillnerové, to je jen drobně zmodernizovaná inkvizice Kaplického (a Vávry). Je naplněním představ, na kterých jsme všichni vyrůstali a v nichž se mísí komunistické učení (že se svého času jednalo o metaforu právě pro totalitu obecně, nehraje roli) s rétorikou volnomyšlenkářů a mnoha dalších směrů.

V náručí boží, jinak jeden z vrcholů sbírky, je tak zajímavý krom jiného i tím, jak vedle sebe staví moderní obraz vesnické čarodějky (léčitelka, praktikantka přírodní magie, zástupce přirozeného řádu) a veskrze tradiční obraz zástupce moci (nepřirozený, reagující násilím, v zajetí vlastních dogmatů – Machar by měl radost). Ne že by inkvizice zasloužila kdovíjakou glorifikaci, ale zdá se, že se jí nepřiznává jakýkoliv vývoj, vnitřní rozvrstvení a variabilita ve vztahu k vrchnosti a poddaným.

To Renčín se ve své povídce odkazuje přímo na Jirásku, ovšem převládající atmosféra jeho příběhu, to jsou spíše čapkovské apokryfy (opět tedy mix tradičního a relativně moderního). Dozvuky epického pojetí historických příběhů pak je možné najít i v *Kaltenštejnské nevěstě* a především v Červenákové *Turkobijci*.

Ten je zajímavý především proto, že se jedná o naprosto přímočarou fantasy povídku, v které se každý fanoušek Howarda bude cítit jako doma. Nejde teď o nějaké vypočítávání napodobování stylu, jazyka, postav či scén, ale o prosté schéma: hrdina narazí cestou na zlo, bojuje s ním, pokračuje v cestě. Co činí povídku výjimečnou, není pozadí moháčské bitvy a jména historických osobností, ale že si čtenář onen jednoduchý vzorec vychutnává plnými doušky a ani v jediném okamžiku nemá dojem, že by dostával nějakou náhražku, něco obyčejného či by bylo v příběhu něco zakomponováno křečovitě (v což započítávám i osobu Ludvíka Jagellonského). Takhle nějak by měla vypadat práce s historií pro účely dobrodružné fantasy.

K úplně jiným zdrojům se hlásí Alexandra Pavelková a do určité míry i Jana Jůzlová. Obě povídky se odehrávají v renesanční Itálii a do určité míry reflektují tento časoprostor stejnou optikou, vždy však pouze vybrané segmenty, jako pravděpodobně nejvýznamnější český historický román, *Kámen a bolest* Karla Schulze. Ostatně, *Barva* vrcholí událostí, kterou se slavný román otevírá. Především je však příběhem, který se sice tváří jako mystický thriller, ale především je niterným dramatem umělce – její vrchol tvoří akce či odhalení zla, ale konfrontace s ohromující silou obrazů a v symbolické rovině žen.

Je zajímavé, že v dosavadních recenzích se této povídce, kterou osobně považuji za vrchol antologie, dostalo tak malé pozornosti. Možná je to minimálním podílem toho, co vnímáme jako fantastické motivy. Podivuhodné obrazy, s nimiž se setkáme, mohou být prostě vrcholným uměním stejně jako magií. Co posouvá povídku za hranice šedého realismu, je vědomí, že fantastickým je samotný prostor minulosti, umění a jeho prožívání, z něhož se vhodnými slovy učiní cosi čarovného.

Mimoходом, v podstatě stejně funguje i povídka Neomillnerové. A ani ona není z těch, o kterých by se v rámci knihy nejvíce mluvilo. Přesto je však, pravděpodobně díky klasickým autorčiným atrakcím (násilí a sex) stavěna nad Pavelkovou. Mohli bychom z toho vyvodit, že čtenáři historické fantasy jsou ochotni ozelet onu fantasy složku svého čtiva, pokud se jim dostane jiné zábavy, která je s historií spojována (což není zdaleka problém pouze literatury, stačí si vzpomenout na vlnu odporu či nezájmu, která doprovázela výjimečný film Sophie Coppolové o Marii Antoinettě).

Hojně chválena a do nebe vynášena je naopak povídka *Nový svět* Františka Novotného, která je z hlediska oněch atrakcí ve své podstatě jejich pouhým sledem. Několik časových rovin, množství postav, celosvětový dopad, moderní i tradiční konspirační teorie, lykantropie i templáři, něco akt X a starých mýtů. Teoreticky opojný mix nápadů a vtípků, prakticky za povídku se vydávající koncept potenciálně geniálního románu. V zatím publikované verzi však chybí vše, co činí povídku silnou: postava, kolem které by byl příběh vystavěn, cokoliv, co by vzbuzovalo emoce nebo alespoň nějaký atmosféru či styl jednotlivý prvek. Z hlediska počtu nápadů ovšem nejbohatší dílo.

I když jen těsně. Je zde totiž ještě Jana Jůzlová. Její *Kanálmistra Leonarda* mixuje nejen vzrušující (a krutou, násilnou a v mnohém bestiální) dobu první poloviny 16. století v Itálii, ale i její populární ohlasy v současné populární kultuře. Název se zdá odkazovat trochu posměšně k populární brownovské literatuře, což je ve výsledku trochu škoda, protože s obsahem povídky nakonec vůbec neladí a i sám Mistr velice rychle ze stránek příběhu zmizí (ovšem zůstane motiv střetu konspirace a reality, magie a racionality, vše s příchutí tragické frašky).

Ovšem na rozdíl od Novotného má Jůzlová silnou postavu, kterou je možné jak konfrontovat s nadpřirozenem, tak skrze ní referovat o kolotoči zrad a vášnivých činů oné doby. Jestliže Pavelková využila ve své povídce renesanci z hlediska umění, Jůzlová k ní přistupuje skrze politiku a světské touhy. Rozdíl v obou povídkách je však ten, že motivy, na kterých staví Jůzlová, jsou dnes vnímány jako atraktivnější – i když se tedy povídka třeba některým lidem nelíbí tolik jako jiné, dostane se jí přesto příznivějšího přijetí.

Memento mori je tedy nejen antologií povídek historické fantasy, ale může nám posloužit i jako antologie různých čtenářských očekávání a zrcadlo toho, jak náš fandom k historii přistupuje a s jakými díly ji má spojenou. To je ostatně vidět i na oněch nominovaných povídkách, které v podstatě říkají: od historické fantasy očekáváme velká dobrodružství (*Turkobijce*), spoustu nápadů a souvislostí a historických jmen (*Nový svět*), případně tradiční české téma podané s tradičně českou lehkostí s tradičně českými „obyčejnými“ lidmi (*Memento mori*).

Což, stejně jako případně osobní preference jiných lidí, pochopitelně nic nemění na tom, že zmíněné povídky nejsou receptem na úspěch – bez výjimky jsou to díla elitních autorů. Pochvalou knize *Memento mori* pak je, že ona trojice nominovaných z jejich řad by klidně mohla znít úplně jinak (např. ode mne: *Barva*, *V náručí boží*, *Kaltenštejnská nevěsta*). Zajímalo by mne, zda se v dohledné době podaří podobný kousek nějaké další antologii. Myslím, že těžko.

Boris Hokr

Ondřej Jireš (ed.): *Memento mori*, Triton, Praha 2010. Autoři: František Novotný, Juraj Červenák, Alexandra Pavelková, Ondřej Jireš, Petra Neomillnerová, Pavel Renčín, Leonard Medek, Jana Jůzlová. Ilustrátor: Jana Šouflová. 296 stran. Cena pro členy Trifid klubu: 228,00 Kč. V edici: Sci-fi TRIFID

Recenze jako experiment:

Úvod

Recenze (od lat. recensere = konat přehledku, ale též v duchu přehlízet, uvažovat) je žánr literární, umělecké a vědecké kritiky, posudek literárního, uměleckého nebo vědeckého díla po jeho vydání. Recenze:

- 1) uvádí základní bibliografická data
- 2) informuje o koncepci (a), všech složkách díla, tedy obsahu, formě (b) aj., jejich vzájemných vztazích, o tom, jak se dílo začleňuje do souvislostí společenských a literárních (c)
- 3) obsahuje hodnocení, dochází k závěru o celkovém významu díla, vyslovuje nebo naznačuje soud o hodnotě, užitečnosti nebo zbytečnosti díla (volně podle VLAŠÍN, Štěpán a kol.: *Slovník literární teorie*, 1984)

První část

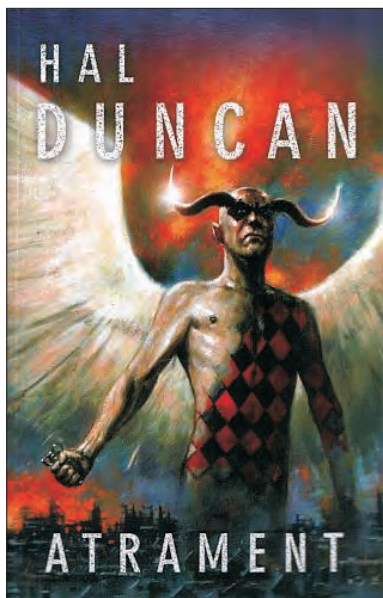
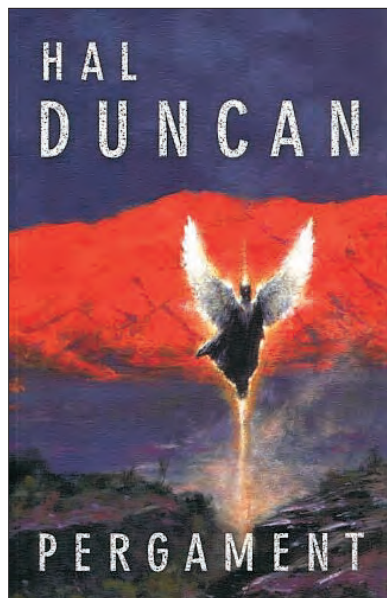
Nikdy jsem Hala Duncana nepotkal.

Když jsme se pohodlně usadili v křeslech, byl to on, kdo začal interview. Naprosto přirozeně mi tykal (bavili jsme se samozřejmě česky) a nedivil se tomu, co po něm chci. Čemu by se jiní divili. *Ty se se mnou chceš bavit o knížce, kterou jsem ještě nenapsal, jo?* Ne, teď a tady ještě ne, ale v mnoha dalších někdy a někde ano. *A co ti mám o ní vykládat?* To byla dobrá otázka.

(AVEL, Pota: *Jak jsem potkal Hala Duncana*)

Intermezzo 1

„Myslíš, že mluvím v metaforách. A nejspíš to tak i je. Pokouším se to vyjádřit tak, abys porozuměl. Příběh nezačíná prostě na počátku a nevěče se přímou cestou ke konci. Tentýž příběh mohou vyprávět – *vyprávějí* – různí autoři různě, každý jde svou cestou, rozvětluje děj z jednoho rozměru do dvou. Tentýž příběh mohou různě vyprávět – *vyprávějí* – i různě

Hal Duncan: Atrament

né generace. Když přetvoříme starší náčrty od těch, kdo tu byli dřív, když postavíme vlastní příběh na zbytcích minulosti, pře-vyprávění dá ději třetí rozměr. A pak, když čteme, když jdeme po stopě inkoustu, pak se pohybuje po těch třech rozměrech, kloužeme kupředu a kácíme se zpátky, tu a tam se necháme svést stranou, jak zvažujeme neviditelné boční uličky toho, co by mohlo být, kutáme ve vrstvách reziduálních příběhů a mrtvých pravd, přepsaných tím novým textem jako palimpsest. To je metafora času,“ řekl. „To je podstata Pergamentu. Čas má tři rozměry, právě jako prostor.“

(DUNCAN, Hal: *Atrament*, str. 12)

Druhá část – úvod

Ad 2a)

OTÁZKA: *Jak Vás napadne napsat Knihu všech Hodin?*

ODPOVĚĎ: Dovolil bych si domnívat se, že to souvisí s tím, jak se mě všichni ptají na knihu, kterou jsem ještě nenapsal. Už po prvním rozhovoru jsem začal přemýšlet nad celkovou koncepcí. O tom, že všechny příběhy jsou už napsané a my je jenom přepisujeme, mixujeme, mícháme a ladíme. Příběh, to je vůbec základní pojem. Přemýšlím, že se pokusím tento pojem rozšířit tak, aby rozbil předsudky, které máme, aby opakováním a přepisováním starého přinesl něco nového.

OTÁZKA: *Chcete tím říci, že nebudete původní?*

ODPOVĚĎ: (smích) Původnost – co to vůbec je? Všechny příběhy vznikají na základě toho, co známe, našich zkušeností, naší vnímavosti. Původnost je výmyslem moderní doby. Například ve středověku se originalita necenila vůbec. Oceňovalo se zpracování původního, starého tématu. Myslím, že bude nejlepší sáhnout ke starým vzorům. Právě studuji staré sumerské báje a mýty, mám v plánu použít Euripidovy hry, Vergiliovu Zpěvy pastýřské, samozřejmě Bibli... zdroju bude asi více.

(KAPEK, Charles: *Hovory s HD*)

Intermezzo 2

„Takhle měl svět vypadat,“ říká. „Tohle jsou dějiny.“

1922 – *Ave Caesar!* Mussolini je u moci a nad hlavu zvedá fasces říše římské.

1923 – Hitler střílí do vzduchu v pivnici a křičí: *Je třeba zachránit německý národ!* A Primo de Rivera páli španělskou ústavu.

1924 – socialismus v Itálii: vůz od krve a zmizelý politik.

1925 – džihád v Rifu dává mladému Frankovi poprvé ochutnat krve podřezaných domorodců.

1926 – rodí se Hitlerjugend a americká námořní pěchota bojuje za dřevo a rýži, banány a cukrovou třtinu v Nikaragui.

1927 – Ku-klux-klan mašuruje v New Yorku na Den obětí války a po celou cestu je provázejí čtyři stovky fašistů v černých koších.

(DUNCAN, Hal: **Atrament**, s. 175)

Druhá část – stať

Ad 2b)

Jo, tak tahleta forma, vole, no to budeš koukat, co je to jako zač, jako! ´sem tam toho narval jaxviňa a teď nevím, esi se to dá ještě číst, tý jo. Si vem, že máš jako příběh, ten vrazíš do, já nevím, tří, čtyř, pěti různých prostředí a časových rovin, postavy pojmenuješ ne úplně stejně, ale tak, aby bylo jasný, že jsou to ty samý, no, a mezi to vrazíš ještě spojnice (´sem to nazval tak učeně „errata“, esi nevíš, vo co gou, najdi si to ve slovníku, vole, nebo UTFG ;)), všechno se to dohromady prolíná v těch mýtech a podobnejch blábolech, jako celkem haluz. Eště ´sem si říkal, že bych to jako, vole, měl vodlišit nějak, ne, tak jsem tam narval různý fonty, ale stejně si myslím, že to není čtivo, vole, pro normální lidi, že už musíš bejt trochu na hlavu, abys to začal číst, notabene abys to dočet. Fakt se to čte jako blbě, ale co, kritici budou mít radost, že to je jako dobrej vál.

(DUNCAN, Hal: **Sebrané spisy – korespondence: ICQ**)

Intermezzo 3

Slovníček pojmů:

Bitmikry – těžko říct, co to vlastně je. Navíc, kdybych vám to prozradil, přišli byste o část příběhů, takže máte smůlu.

Atrament – tím se píše.

Errata – chyby, opravy, omyly. Přidává se do knih a opravuje po vydání objevené chyby.

Vergilius – římský básník, autor eposu *Aeneis* a sbírek lyrických básní *Zpěvy pastýřské (Bucolica)* a *Zpěvy rolnické (Georgica)*.

Čas – to se sem nevejde...

Commedia dell'arte – italské improvizované divadlo z období baroka. Vystupují Harlekýn, Kolombína, Pantalone a další. Hraje tisíc slonů.

Palimpsest – pergament byl původně drahá záležitost, proto se šetřilo a původní text se vyškralab, aby na jeho místo přišel text nový. Vyškranabé pergamenové listy se nazývají palimpsesty.

(zdroj neuveden)

Druhá část – závěr

Ad 2c)

V literárním kontextu zašel Hal Duncan dílem *Kniha všech Hodin* dál než kterýkoliv autor fantastiky té doby. Spojil tradici postmoderny a postmoderní postupy, zejména palimpsestové psaní, s fantasy a sci-fi a výsledek byl... okouzující. Přidejte nadprůměrnou práci s jazykem, epickou šíří typickou pro velké ságy a zároveň roztržitost, útržkovitost, díky které je epičnost potlačena (ačkoliv víme, že tam je), a vychází nám dílo neuvěřitelně drzé a provokativní, ale zároveň konzistentní a ucelené. Nebál bych se nazvat Hala Duncana Jamesem Joyceem fantastické literatury. Ten člověk není spisovatel, není umělec. Je básník.

(SCHALDA, Efi: **Boje o zítřek**)

Třetí část

Ad 3)

Atrament je dílo, na které člověk musí reagovat. Ne každý bude reagovat kladně. Já osobně jsem při čtení poněkud trpěl. Není to kniha, která by vás vtáhla do děje a držela přikovaného až do poslední strany. Spíše naopak. Je to dílo, které NUTÍ čtenáře užívat si jednotlivá slova, formulace, výstavbu vět, snad i členění odstavců. Vše je tu spojeno se vším, jakmile jednou propásnete důležité slovo, může vás to na dalších padesát stran rozhodit. Atrament je psán jako báseň. Poezie je jako literární druh nejvíce závislá na lexiku, na slovech. Vynecháte-li slovo v pětisetstránkovém románu, nic se nestane. V dramatu řekne mnohdy jedno gesto víc než tisíc slov. Ale vynecháte-li v básni slovo, může se stát, že proměníte celý smysl básně.

Pokud se od slov dostaneme k větším celkům, zjistíme, že i to v Atramentu funguje. Jednotlivé sloky básně fungují samostatně, ale zároveň jsou na sobě závislé, doplňují se, utvářejí celek. Stejně tak jednotlivé příběhy a fragmenty příběhů v Atramentu.

Poezie je charakteristická i symbolikou – básník pojmenovává skutečnost, transformuje ji vlastním viděním do slov, která se mohou zdát obyčejná a každodenní, ale také mohou mít naprosto nové významy. Báseň jako celek symbolicky vypovídá o nějaké skutečnosti, zkušenosti, zážitku, vjemu. Atrament jako celek může symbolicky líčit zápas téměř čehokoliv, „Dobrem“ a „Zlem“ počínaje, přes „tradicí“ a „pokrok“, „formou“ a obsahem“ konče. (HAMSTER, John: **Atrament – recenze**)

Hodnocení: _____ (zde je místo pro Vaše hodnocení; autor Atramentu líčí vesmír jako místo neomezených možností, vše se stane, stalo, vše se děje, proto by měla být i možnost hodnocení neomezená. Neomezujte se, prosím, stupnicí 0-100 %, -20 % nebo 1246 % jsou naprosto přijatelná hodnocení. Mimochodem, autor této recenze by se přikláněl k hodnocení 100 %)

Hala Duncana jsem potkal nesčetněkrát v mnoha různých světech.

NIC V TÉTO RECENZI NENÍ PRAVDA

VŠECHNO SE SKUTEČNĚ STALO

Dodatek

Ad 1)

Hal Duncan: **Atrament**

Nakladatel: Laser-books

ISBN: 978-80-7193-300-7, EAN: 9788071933007

Originál: INK - The Book of All Hours:2,

překlad: Richard Podaný

Formát: 544 stran, 20x13cm, česky, brožovaná vazba

Rok vydání: 2010 (1. vydání)

Doporučená cena: 419 Kč

Jan Křeček

Pouť za Temnou věží Stephen Kinga III

Pamatujete se na Zelenou míli? Ne to vázané vydání, ale těch pár útlých brožovaných knížek. Kingův pokus o psaní na pokračování. V jedné z Předmluv se český čtenář mohl poprvé seznámit s Rolandem a Temnou věží. Pravda, pouze zprostředkovavě, ale i tak. Mohli se dočíst hrozbu neznámého fanouška, že pokud King nevydá další Temnou věž, jistý plyšák chcípne... Myslím, že nejsem sám, kdo té hrozbě dobře rozuměl. Temná věž je droga. A definitivně se jí stala v Pustinách...

Pustiny. Temná věž: průsečík žánrů a vyprávěcích strategií

„Vítejte do fantasy verze Přeletu nad kukaččím hnízdem.“

Pustiny, s. 402

V minulém zastavení Pouť za Temnou věží Stephen Kinga II) jsme si řekli, že první dvě knihy *Temné věže* připravují, krom jiného, půdu pro prolnutí dvou jazykových stylů, dvou způsobů vyprávění. Prolnutí, které odstraní rozpory mezi symbolickým stylem Rolandova světa (reprezentovaného nejednoznačně přijatým *Pistolníkem*) a bystrého, analytického, avšak výrazně popisného stylu, pro Kinga tak typického (kterým dokázal ve *Třech vyvolených* čtenáře k sérii připoutat).

Ve výsledku to znamená, že *Pustiny* jsou jedním z jeho nejlépe se čtoucích děl. Poznáváme zde typického Kinga, ale přitom je celá kniha značně exotická, takže nenudí ani při opakovaném čtení, přestože její příběh je všechno možné, jen ne konzistentní. Jedná se vlastně o dvě novely, z nichž jedna doplňuje a rozvádí knihu předchozí a druhá vlastně jen připravuje exkurz do Rolandova mládí, kterého se nám dostane v knize následující.

Kniha se tak než na příběh soustředí na styl a zkoumání jeho možností. Jedná se o poslední „hledáčský“ či „ustavující“ díl celé série – následující *Čaroděj a sklo* a *Vlci z Cally* se významně, dokonce víc než *Pistolník*, přikloní svým půdorysem, ale i výrazně zpomaleným (nezaměňovat s nudou!) tempem vyprávění k westernu a závěrečné díly se pak naopak soustředí na uzavření dějových linií. Vždy se však bude jednat o knihy, v nichž si je už King jistý svými možnostmi a využívá je obratně a do poslední kapky.

Někdo by díky tomu mohl namítnout, že *Pustiny* nefungují, protože jako samostatný román selhávají. Vtip je však v tom, že ony tak fungovat nikdy neměly. Proč? Naše čtenářská zkušenost nám říká, že King píše romány. Sice až abnormálně objemné, ale uzavřené, ucelené, hezky s mašličkou expedované a basta. Jenže tato zkušenost v případě *Temné věže*, stejně jako naše představy o Kingově jazyce, těžce naráží.

Máme totiž co dělat se sérií, ságou a ničím jiným. Ano, jednotlivé knihy jsou relativně uzavřené, ale rozhodně nelze čekat, že se jejich vyprávěč bude řídit stejnými pravidly jako u opravdu samostatných románů. Už jsme si řekli, že děj se

často přelévá z jedné knihy do druhé, co a proč je nejucelenějším dílčím příběhem a nyní je na řadě si trochu osvětlit důsledky této skutečnosti na naše čtenářské vnímání.

Román nebo samostatný útvar obecně vyžaduje začátek, střed a konec. To série sice také, ale trochu jinak. Její příběh je rozprostřen do několika knih a je čistě na libovůli autora, zda čtenáři poskytne iluzi dílčí ukončenosti, nebo se rozhodne sledovat jiné zájmy. King se vydal druhou cestou.

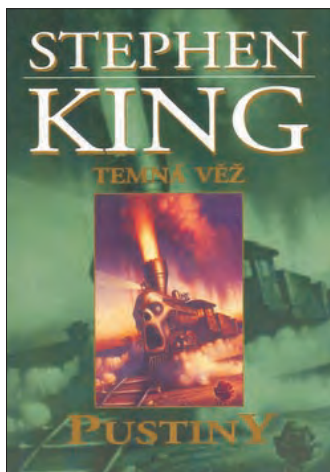
Pro přirovnání bych připomenul již zesnulého českého historika Dušana Třeštíka, který tvrdil (a zcela oprávněně), že dějiny jakékoliv části Evropy musí být dělány nikoliv jako fragmenty (tedy samy o sobě, jak bylo bohužel zvykem nejenom u nás), nýbrž jako segmenty (v kontextu, v neustálém potykání se se širšími souvislostmi). Stejně tak je třeba nahlížet na jednotlivé knihy *Temné věže* (proto také neustále odkazují na již vydané články, opakují a neodkazují se pouze na jeden, byť aktuální díl série – není to prostě možné).

Logicky proto *Pustiny* postrádají výraznější dějový oblouk. Ten je totiž nutné sledovat v rámci celé série. Nyní je to samozřejmě snadnější než v době, kdy ještě nebyly všechny díly publikované. Ze stejného důvodu bychom však měli přestat uvažovat o jednotlivých dílech jako o samostatně fungujících jednotkách (nejhůře by nám pak vycházel *Zpěv Susannah* a pravděpodobně právě *Pustiny*).

A ze stejného důvodu si také můžeme všimnout, že King zkouší nejen jazyk, kterým vypráví, ale i formát. Můžeme sice o jednotlivých knihách hovořit jako o románech, ale zároveň je lze bez větších problémů rozložit do jednotlivých povídek, které na sebe mohou navazovat poměrně volně (případ *Pistolníka*), těsněji a vzájemně ze sebe vyplývat (*Tři vyvolení*) nebo stát prostě vedle sebe (*Pustiny*).

V podstatě to opět souvisí s hledáním způsobu, jak tento příběh vyprávět. První díly jsou v mnoha ohledech nedokonalé, místy (možná i díky časovým rozestupům, které leží mezi dobou jejich vzniku) nepodávají vše stejně a autor jako by si nevěřil na to, vyprávět něco skutečně epického. Přesto je však vidět na jednotlivých knihách i v této oblasti velký krok vpřed. Zcela přízvěrně například na tom, jak roste počet stránek. Průkazněji však především na struktuře a gradaci jednotlivých „povídek“.

Tam, kde se v *Pistolníkově* jednalo (paradoxně s výjimkou prvního příběhu) vlastně o sled událostí, kterým dával smysl pouze zastřešující rámec pronásledování muže v černém, se přes *Tři vyvolené* dostáváme k dvěma příběhům *Pustin*, které jsou nejen nejobsáhlejší, ale také přinášejí nejrozmanitější prostředí, nejvíce postav, motivů a především zatím nejdokonalější gradaci (okořeněnou i o časové meze, které není možné přesáhnout – Jake může projít do Středověka pouze v jednom

jediném okamžiku, Blaine vypustí v Ludu smrtící plyn atd.) – byť skutečného protivníka série zatím stále postrádá.

Přesto však nemůžeme říct, že právě zde je hlavní význam *Pustin* pro sérii. Nikoliv obohacování zápletky (Roland putuje k Temné věži, získá společníky, urazí kus cesty atd.) a propracování jejích dílčích etap, ale objevování světa, který se „hnul“, a významu tohoto termínu je naplní celé knihy. King se nesoustředí na dějové zvraty, ale na atmosféru světa daleko za zenitem, kde něco skončilo, ale nic nového nezačalo.

„...protože slunce tohoto světa zapadá. Zapadá navěky.“ Pustiny, s. 265.

Ve *Třech vyvolených* nás do tohoto světa zavedl, nyní nám jej – a postavám – ukazuje. Rolandův svět byl až doteď nahlížený pouze jeho optikou osamělého westernového hrdiny. Nyní se zalidňuje a naplňuje. Sice jsme pořád v pustinách, ale už se nejedná o jednotvárná pouštní prostředí. Od mořského břehu přes lesy skrývající zbytky technologických zázraků dávných časů po opuštěné velkoměsto se záběr rozšiřuje a s ním i počet žánrů, které King do vyprávění vplétá (ale i symbolických motivů – zde konkrétně neustálé odkazy na dílo T. S. Eliota).

Po westernu, postapokalyptické antiutopii, gangsterce, ale i podobenství se dostáváme na pole psychologického románu (schizofrenní situace Rolanda a Jakea na začátku knihy), hororu (přivedení Jakea do Středosvěta) a především fantasy. Právě k ní se v *Pustinách* série začíná přiklánět a hledat si vlastní výraz na pomezí jejích jednotlivých subžánrů: klasické, hrdinské a městské – vždy ovšem ve výrazně temném ladění.

King zná Tolkiena a *Pána prstenů*. Narážky na to je možné nalézt nejen v jeho *O psaní*, ale i v románech jako jsou *To* nebo *Svědectví* (které můžeme brát jako svérázný pokus o fantasy přeuvyprávění hororového příběhu – ostatně viz recenze na *Svědectví*). Čistou fantasy (pohádku, chcete-li) si stihl i v románu *Dračí oči*, ale právě v *Temné věži* se tomuto žánru věnu-

je nejpodrobněji (a ve *Vlčích z Cally* neváhá zapojit ani aktuální trendy, když zlomyslně „zneužije“ Harry Pottera).

Na rovině celé série je dominance fantasy (a hned v závěsu westernu) zcela zřejmá, ale v prvních dvou knihách se jednalo jen o dílčí prvky a nijak průkazný fakt, že v Rolandově světě funguje magie. Nejprve jen spíše vtipné narážky (například ve druhém díle o olifantech). Nyní je však žánr budován soustavněji.

Nejen způsobem, jakým Roland mluví o svém světě, ale i adaptací typicky fantasy motivů (které samozřejmě využívá po svém) – Starý lid v Šardikově lese, Šardik sám (v knize najdeme odkazů nejen na animal fantasy mnohem víc), název Středosvět, stále větší důraz kladený na vzájemná vyprávění jednotlivých postav, propracování motivu questu, aluze Eddieho a Susanah na nejrůznější fantasy (mordorské připomínky v Ludu, toužebná představa moudrých elfů, ale i motiv opuštěného města staré civilizace jako z conanovských povídek).

A samozřejmě i pomrkávání na čtenáře ve scénách z možná nejpozoruhodnějšího knihkupectví, jaké nám kdy bylo na stránkách knih dáno navštívit, kde prodavač oslovuje Jakea hyperborejským poutníkem a tipuje jej na čtenáře ovlivněného brakovými a lacinými obálkami hrdinské fantasy.

Když potom započítáme i obohacení postavy pistolníka o typické atributy rytíře, je výsledek takový, že i když se následující dva díly tváří jako western (být jeden s výraznými fantasy motivy, které se dostanou i do názvu, a druhý se sci-fi motivy), celá série se už definitivně profiluje jako fantasy.

Pustiny tak, jak již bylo řečeno, možná nenabízejí uspokojivé dějové zakončení, ale zcela jistě završují výstavbu fikčního světa celé série a její výsledné žánrové podoby. King si tak připravil půdu pro skutečně epické vyprávění a především pro obohacení postav, v první řadě Rolanda, kterému ve čtvrtém pokračování konečně daruje srdce...

Příště: Čaroděj a sklo. Temná věž a hledání ztraceného hlasu a srdce

Boris Hokr

Pokyny k účasti na programu Tricon 2010

Máte-li zájem o více bodů programu, zašlete, prosím, na každý výstup samostatnou přihlášku, a to i když jste ochotni být součástí programu někoho jiného (se kterým např. nejste domluveni), jako třeba panelu, besed atd.

Prosíme o kontaktní údaje (mail, telefon, fax, adresa), abychom se s vámi mohli dohodnout na všem potřebném.

V případě, že bude více přednášejících, osoba uvedená jako první bude osobou, s níž budeme domlouvat vše důležité, a tato osoba bude pro nás kontaktní.

Nenechávejte přihlášení přednášky na poslední chvíli, vždy je nutné řadu věcí domluvit a to trochu trvá. Navíc program je uzavírán dlouho před začátkem conu, je nutné zpracovat vše do tiskoviny.

V případě, že z jakéhokoliv důvodu budete svou přednášku rušit, opětovně prosíme o okamžité uvědomění organizátorů.

Prosíme, nepřijíždějte na poslední chvíli před začátkem přednášky, raději s námi domluvte jiný čas vašeho výstupu.

Přednášející musí být v green roomu v určitou dobu před začátkem přednášky, kde bude pracovníkem green roomu ověřeno, zda je vše potřebné k dispozici, a poté bude přednášející odveden do správných prostor a uveden na podium.

Museli jsme kompromisy sladit různé zvyklosti v pořádajících zemích.

Za provedení programu nebude žádná finanční odměna mimo náhrady za použitý materiál při přednášce, ale přednášející obdrží výhody od pořadatelů a žetony ke směně za zboží z nového občůdku (příspěvky sponzorů, conové materiály a předměty, platby prodávajících za místo v podobě prodávajících věcí, rarity apod.)

Přednášející je povinen se zaregistrovat jako každý jiný účastník, platba registračního poplatku bude nejnižší možná a to 350,- CZK. V případě, že přijedete jen na vlastní přednášku, projednejte prosíme nejdříve s pořadatelem conu.

Pavel Poláček

Pouť za Temnou věží Stephena Kinga IV

Tvrdím, že Temnou věž je třeba brát jako celek a nikoliv jako souhrn samostatných románů. Pokud bych však měl některý z dílů vyzdvihnout, byl by to Čaroděj a sklo. Podle mého názoru jednu z nejlepších Kingových prací vůbec. V samotném středu série zde stojí dílo, které dokonale využívá již řečeného, stejně jako očekávání věci příštích. Především se však jedná o román, který se skutečně obrací k srdci – postav i čtenářů.

Čaroděj a sklo. Temná věž a hledání ztraceného hlasu a srdce „Ptáku a medvěde, zajáci, rybo, splíte mé milé, co jí je libo.“ Čaroděj a sklo, s. 328.

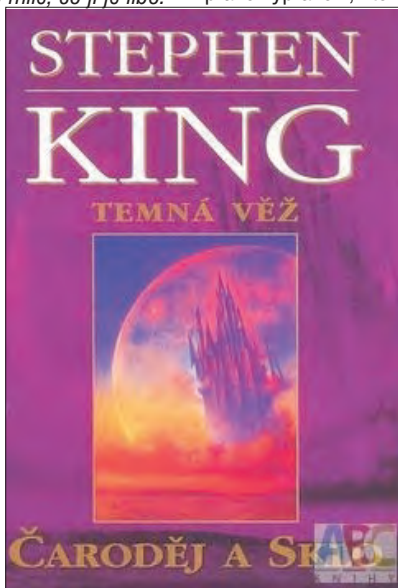
V *Pustinách* se King vypořádal s Rolandovým světem, stejně jako s nejrůznějšími žánry, které v *Temné věži* dovedně mixuje (viz <http://www.fantasyplanet.cz/clanek.asp?id=3412>). Nastal tedy čas, aby se pořádně zaměřil na postavy. Respektive na tu hlavní – na Rolanda Deschaina z Gileadu, posledního pistolníka světa, který se hnul. Ne nadarmo má kniha podtitul *Vhled* (jak se tvrdí ve *Vlcích*).

Roland až dosud působil v rovině archetypu, jednoho velkého symbolu – a to i ve chvíli, kdy prožíval silné emoce (např. záchrana Jakea). Ve výsledku tak byl především postavou, kterou obdivujeme, v určitém slova smyslu se jí i děsíme (jeho posedlost Věží a ochota jít přes vlastní utrpení a mrtvoly přátel dál), ale jen stěží si ji zamilujeme.

Eddie, Susanah a Jake oproti tomu působí mnohem přízemnějším, řekněme až civilnějším dojmem – i díky tomu, že jsou převedeni z „našeho“ světa. Především však za nimi stojí alespoň drobné exkurze do jejich minulosti, do jejich srdcí. Známe jejich slabosti a tragédie (Eddieho vztah k bratrovi, Susanah a její schizofrenie, stejně jako vztah k černošskému emancipačnímu hnutí, Jakeova pozice v profesionálním světě jeho otce...). Exkurze, které přes svůj malý rozsah dávají poměrně komplexní obraz o jejich charakteru a jeho vývoji.

O Rolandovi naproti tomu víme jen málo a rozhodně ne kontinálně. Soubor s Cortem, odhalení spiknutí kuchaře Haxe – to jsou pouhé zlomky, které navíc nahlížejí pouze na jeho zatvrzování, posilují jeho nepřístupnost a tvrdost. Rozšíření pistolníkova charakteru, které definitivně umožní vytvoření silného ka-tet, které se může směle postavit vlkům z Cally, stejně jako svému poslání, je tedy nutné. Ve správný čas, na správném místě (z pohledu série). A především pak správným způsobem.

„Kdo si pamatuje bolest a sladkost z časných let?“ Čaroděj a sklo, s. 306.

King se vrací do dob Rolandova dětství s příběhem o velké lásce, spiknutí, mocných kouzlech, ztracení, štěstí a smrti... Prostě velký příběh, jak má být. Skutečná tragédie Středosvětá a jeho hrdinů. A i když se v knize dočkáme také dokončení příběhu Blainea a představení mocného čaroděje Flagga (na jehož příkladu se opět ukazuje, že se hnul nejen Rolandův svět, ale i příběh sám – srovnajte schválně poznámky o vztahu „Dobrého muže“, Waltera, Flagga, Martena a kdo je kdo v jednotlivých knihách série), který se snaží Rolanda a jeho druhy zničit (nebo alespoň odradit od pouťi k Temné věži), vše přebíjí právě vyprávění, které se začíná těsně po Rolandově zkoušce dospělosti...

Podrobnosti zápletky přitom nejsou zas až tak důležité. Důležitější je, že po takřka čtvrt století spisovatelské kariéry byl King schopen navázat na původní příběh (který nalezneme v *Pistolníkovi*) a vypovědět jej tak, že je více než věrohodný: je *správný*. Roland je zde skutečně mladý, psychicky zraněný zradou vlastní matky a poprvé (a osudově) zamilovaný. Přitom je to však stále mladý pistolník, zabiják, který musí volit mezi osobním štěstím a svým *ka*, kterým je Temná věž.

Jednak v něm tedy poznáváme jeho staré já, které tak dobře známe, ale hlavně v něm nalézáme srdce a konečně pochopíme, proč je takový, jaký je. Starý i mladý Roland jsou sice odlišní, ale skutečně se jedná o jednu a tu samou postavu – což je výzva, před níž mnoho slavných autorů neuspělo.

Rolandovo mládí přitom nabízí množství příběhů, které by vyдалy na samostatné povídky i knihy, například konec jeho prvního ka-tet (a já pořád nepřestávám doufat, že se jich někdy dočkáme), ale tento jediný může zastoupit všechny ostatní (jak říká sám Roland). Všechny další jsou jen detaily, to potřebné už je však řečeno.

Nevypráví se totiž pouze o Rolandovi, ale i o Eddiem, Susanah, Jakeovi – přestože do příběhu nijak nezasáhnou, pouze mu naslouchají. Vedlejšími hrdiny jsou samozřejmě Susan Delgadová, Cuthbert Allgood a Alain Johns, ale ti, jak už bylo řečeno, vykazují některé shodné rysy se svými nástupci. Samozřejmě, že se nejedná o pouhé kopie, podobností je pouze tolik, aby Rolandův vztah k jeho „newyorčanům“ obohatily a dodaly mu na hloubce, díky příchuti něčeho dávno ztraceného a nyní znovu nalezeného.

Během vyprávění svého příběhu tak Roland vlastně prosí o oduštění a smíření (druhé, ale i sám sebe), ukazuje, že v Eddiem znovu spatřuje přítele svého dětství, v jeho lásce se Susanah tu svou, sebe samého v Jakeovi... a v sobě samém svého otce. Milovaného i obávaného muže, který nechal *ka* (které je

jako vítr) volnou cestu, stejně jako to po něm mnohokrát učinil i Roland.

Veškerá psychologie však může jít stranou – to, že vzájemné vztahy Rolanda, Susan, Eddieho, Susanah, Cuthberta, Jakea a dalších (aniž by se museli kdy vzájemně potkat) jsou komplikované a vyzývají k podrobnému rozboru, by nemělo zastřít to hlavní – prostý a proto děsivý milostný příběh.

King už od počátku tvrdil, že Roland je romantik, ale teprve nyní jej poprvé umístil do čistě romantického prostředí. Panství Mejis se svými pláněmi, osamělými ranči, stády koní a rázovitými obyvateli je jako stvořené pro milostné příběhy doprovázené popěvkou a brnkáním na kytaru a banja při západu slunce. Ovšem pod hladinou se skrývají temné proudy – lidský chtíč a zášť. Za úsměvy se skrývá zrada a za podanou rukou nůž.

„Smrt tobě, život úrodě. Hromu strom.“ Čaroděj a sklo, s. 586.

Vtip (pokud můžeme toto slovo použít) je samozřejmě v tom, že Rolandova láska skončí tragicky (nikoliv špatně, v tom je rozdíl) a čtenář to dávno ví. Jen jde o to, jak moc tragický ten konec bude a jak přesně k němu dojde. A veškerá poezie, kterou Mejis nabízí, díky tomu získává na temnotě. Čarodějnice Rhea, čarodějova duha a muži Johna Farsona (který nakonec smete Gilead z povrchu zemského), stejně jako Velcí lovci rakví vyhnáného pistolníka Eldreda Jonase (fascinující postava, v mnoha ohledech pokřivená verze Rolanda – obraz toho, jakým by poslední pistolník mohl být, pokud by selhal a sešel ze své cesty) jsou pouze doplňky.

Podstatné je, že každé Rolandovo vítězství je pouze oddálením nevyhnutelného, že vše jej přivádí blíž a blíž Temné věži a ztrátě vlastní duše. Že Susan Delgadová zemře v plamenech.

King na budoucnost odkazuje, i když nikdy ji nezmíní přímo. Nechává na čtenáře působit komentář vševědoucího vypravěče („Ale žádná brzy pro ně nebylo, a nebylo ani žádná později.“ s. 568). Stejný trik však nevyužívá pouze pro připomenutí tragického konce, ale i pro podtržení osudovosti lásky Rolanda a Susan („Potom, jednoho dne mezi zapadajícím Kupcovým měsícem a východem Lovkyně, přišlo konečně ka a odneslo ji – s domem a stodolou a vším.“ s. 309).

Platí přitom, že King ví, že ví i čtenář, neváhá s touto vědomostí operovat a nabízí falešnou, ale nesmírně působivou naději, že stejně jako se příběh hnul v jiných ohledech, hne se i zde a Susan, ach ta líbezná Susan nepadne za oběť Temné věži – proto například tak dobře funguje závěr knihy, kde dochází ke krvavé Sklizni, zatímco za jiných podmínek by bylo možné autora obvinít ze zbytečných komplikací a nastavování. Zde to však prostě nejde.

King moc dobře ví, jak zasáhnout lidské srdce, a využívá toho naplno. Symbolika ročních dob a nebeských těles (Libající měsíc, Kupcův měsíc atd.), romantika jízdy na koni a vlajících vlasů na útěku před nesvobodou, oslava nepoutaného a naivního

mládí, konflikt se zkostrnatělým a chtivým stářím, velké sliby a naprosté odevzdání se tomu druhému. Nevinnost proti zkaženosti. Romantika proti cynismu. Věrnost příběhu proti čtenářské touze po útěšnosti.

Čaroděj a sklo je tedy jednak důležitou součástí cyklu, protože obohacuje všechny důležité postavy a prohlubuje jejich vzájemné porozumění, ale stejně tak se jedná o jeden z nejpůsobivějších milostných příběhů, jaké kdy kdo napsal. Příběhu v nejlepším slova smyslu tragického, který dokonale zprostředkovává pocit prvního milostného vzplanutí a zcela se soustředí na své hrdiny.

Což se dá dobře ukázat i na již zmíněném prostředí. Mejis je sice nádherný, ale velice jednoduše načrtnutý – Pád, mořské pobřeží, městečko, usedlosti a nic víc. Stejně je tomu s postavami – i když závěrečná přestřelka s muži Johna Farsona je napínavá a strhující, v podstatě nic nemění na tom, že s ohledem na svůj rozsah je kniha velmi málo zalidněná.

O co méně však je prostředí a postav, o to lépe se s nimi pracuje. Rhea, Jonas, Coral Thorinová, Kordélie Delgadová a další – ani o jednom jméně není možné říct, že se jedná pouze o postavíčku. Jsou to všechno plnokrevné charaktery, které společně s dalšími prvky románu (jeho místo v sérii a odkazy na následující události, představivost vstřícné prostředí, děsivě se proměňující nevinné zvyky kraje, dobrodružná zápleтка kolem Farsonova plánu s ropným nalezištěm atd.) působí, že si každý čtenář najde svůj vlastní důvod, proč se ke knize vracet.

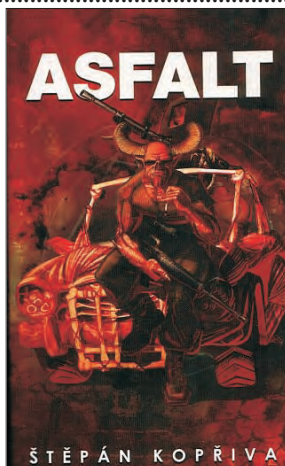
Stejně jako je Blaine svizel, je totiž pravda i to, že i když Roland svou Susan ztratí a na konci knihy již nebude nevinným chlapcem, ale zlomeným mladíkem a matkovrahem, že svět se definitivně hnul a Gilead nic nezachrání... navzdory tomu všemu platí, že setkání s tímto románem a jeho hrdiny bylo a je velmi utěšené. Baže, utěšené.

A i když se Kingovi nedá upřít snaha, již nikdy se mu ve zbývajících dílech nepodařilo dosáhnout podobné působivosti a již nikdy (nejen v kontextu *Temné věže*) nenalezl takový soulad mezi ztraceným hlasem mládí a srdcem svých hrdinů, vypravěče i příběhu.

Příště: Mezihra aneb Christina a písničky o auřácích, lásce a o smrti

Boris Holkr / FantasyPlanet

AKADEMIE
KUPCŮV
MĚSÍC

CELEBRITY ONDŘEJE NEFFA ANEB O ZVRACEJÍCÍCH LANÍCH REALITY

Karel Mareš je nejnámější český spisovatel. Veronika Sekerová nejnámější česká herečka. Dohromady dokonalý pár. Tedy relativně, pro český bulvár. Tyto celebrity ze země kalicha však procházejí vleklou vztahovou krizí, kterou doufají vyřešit romantickým výletem do Florencie. Jenže perla Toskánska je zmiřovaná nepokoji, navigace nefunguje, atmosféra houstne a cílový hotýlek Frenesis rozhodně není běžným ubytovacím zařízením. O čemž ostatně nesvědčí pouze podivné chování personálu, ale i výskyt celebrit skutečně nejvyšší jakosti. Jack Nicholson, Tarantino, Madonna, Depp a dokonce i Dan Brown... točí se zde revoluční reality show? Odehrává se zde zvrácený rituál, obsahující i kanibalismus? Nebo je všechno jinak?

Jsmo v *Neffově* románu, takže cě je hodně pravděpodobné, ale základním stavebním prvkem knihy je držet aktéry i čtenáře až do poslední chvíle v nevědomosti, vše zpochybňovat i potvrzovat a především vše brát s nadhledem. Což je i s ohledem na to, že v podstatě celá kniha se odehrává na výrazně omezeném prostoru onoho podivného hotýlku disponujícího i vlastním lidským řezníkem Azzarrim, dosti odvážný krok.

Je přitom důkazem vypravěčského mistrovství, že kniha je nejen čtivá, ale přes všechno mlžení, zvraty, kontrazvraty, spiklenecké teorie a mystiku hodnou kreativců velkých hollywoodských studií i dokonale logická a do poslední stránky zábavná. I když je pravda, že v některých pasážích ztrácí román spád a některé zápletky se kroutí či narovnávají naopak skutečně bláznivě, pokaždé si ve chvíli hrozící krize Neff vypomůžte geniálním bonmotem či vtipným obrazem, který by se neztratil ani v *Monty Pythonech*.

Nestířil si totiž pouze z oněch kreativců, ale i z jazyka reklamy a bulváru, posedlosti celebritami a kvazicelebritami, touhy po senzaci a žabomyších váleč, které zuří i (především) v našem zahrnujícím českém rybníčku. Ano, Karel Mareš bude obětován jako beránek, sněden a Jiří Peňás napíše studii o motivice smrti v jeho díle. Sekerová se vyspí s Deppem a její známou z toho trefí šlak, ale což teprve až se o některých „drobnostech“ dozví Spáčilka nebo Baldýnský. Ano, Dan Brown je pisálek a Mareš velký intelektuál, ale kdo si může dovolit zaplatit ve florentském hotýlku jednu noc ročně a kdo si ho může koupit desetkrát za měsíc?

A to jsme jen na povrchu. *Celebrity* nás častují i dalšími vtípkami. Parafraze románů Umberta Eca (viz i obálka), odkazy na *Hostel*, pseudofilozofie Karla Mareše odkazující na mindrák některých českých spisovatelů, že nikdy nebudou novým Karlem Čapkem, stejně jako hrátky s fenomenem české žánristy a desítky vtípků rázu řekněme přízemnějšího (jednoznačným vítězem je věta Veroniky Sekerové „Až se pěkně vyspíná a vystříká, třeba taky změní názor,“ ale dobře si vede i scéna s likvidací auta z uměleckých důvodů).

Typickým českým mindrákem je ostatně i posedlost čistotou jazyka, kterou opět prezentuje postava Karla Mareše, který ohruje nos nad strašlivým przněním našeho mateřského jazy-

ka reklamou, zkratkami a anglicismy. Inu, laň českého jazyka zvrací, že? Což může být pravda, ale z poněkud jiných důvodů.

Neff sice není Vančura, ale češtinu ovládá na jedničku a dokazuje, že čeština je tak krásná především proto, co všechno dokáže i s nepůvodním materiálem. Ostatně, dokázal to i svou povídkou ve sborníku *Anděl posledního soudu*. A zde může být důkazem onen obraz zvracející laně (posun laň-dlaň patří do výbavy hodin poetiky). Přebírání cizích slov a obrátů je normální proces, nedostatek invence v jejich užití věc druhá a autor si je tohoto faktu (na rozdíl od spousty novodobých bruslů) dobře vědom.

Celebrity tak mohou bez problémů fungovat jako průvodce po české provinčnosti. O to víc, že jsou umístěny do Florencie, takže nabízejí určitý geografický odstup. A nutno podotknout, že o oně provinčnosti vypovídají lépe, než kdejaké dílo tzv. vážné literatury (nebo filmu) za posledních několik let. Jsou trefné a zábavné. Viníkem všeho marastu, kterým nás Neff provází na příkladě Mareše a Sekerové, „elity“ národa, nejsou žádní chiméričtí „oni“, na které si zanadáváme v hospodě, ale my sami, kteří si ve stavu věci libujeme a podléháme diktátu všech těch spáčilek, peňásů a krubnerek všedních dnů.

Ve výsledku je tak kniha přes všechnu zábavnost (korunovanou povýšením redaktora Blesku na pokusnou kysu) dost děsivá. To ovšem v součinnosti s motivy kanibalismu, labyrintu a pronásledování neznamená, že se jedná o klasický horor. Na to jsou konflikty až příliš snadno přecházené, události jsou gradovány spíše v rovině absurdity a nikoliv napětí a samozřejmě chybí i nějaké konkrétní zlo – nadpřirozené, buranské, zmutované, jakékoliv...

Celebrity jsou spíše hororem z hlediska existenciálních pocitů, které zažívají hrdinové a čtenáři. Kdy můžeme věřit našim smyslům a přístrojům, na kterých jsme se stali tak zoufale závislími? Kdy je naše uvažování skutečně střízlivé a racionální a kdy naopak podléhá naučeným klišé, diktátu společnosti a prefabrikovaných pravd? Rozhodujeme o sobě, nebo jsme jen loutkami na provázku? Jsme schopni i něčeho jiného, než honby za světskou slávou aka polní trávou? Nota bene pozvracenou od všech těch laní pod taktovkou rozmanitých Brownů a Mobilii?

A nejděsivější nakonec – co když prostě jen záměrně hledáme možnosti, jak odhodit tenkou šlupku civilizace a společenské přetvářky? Otázky, které by jistě chtělo pokládat nejedno umělecké dílo, kdyby na to ovšem mělo schopnosti.

Ondřej Neff je má a pokud chcete i nějaké odpovědi, vězte, že autorův názor na věc je spíše negativní. Avšak kdo je připraven, není ohrožen. *Celebrity* svět nevykléčí, rozhodně ale mohou posílit naši imunitu. Pokud budeme chtít. V opačném případě minimálně pobaví, poinformují o některých obskurních dílech světového významu a dokáží, že staří pardálové neválejí jen v rock 'n' rollu, ba zrají jako víno.

Ondřej NEFF, *Celebrity*, Plus, Praha 2009.

Boris Hokr

Civilizační šok: Vyprávění pojaté jako příručka pro potenciální emigranty

Část dvacátá šestá: Kdo bude příští americký prezident(ka)?

Po napsání minulé kapitoly o zdravotnictví jsem požádal své blízké o hodnocení. Myslel jsem, že si z pochvalných výroků udělám medailonky, takové, co se dávají na zadní stranu paperbacku jako reklama. Takhle to dopadlo:

Dost věcí vidí správně, ale u spousty je naprosto vedle. Tak si myslím, že hází vinu na ty nepravý (lékaře na emergency room).
Iva, lékařka na americké emergency room

Já to vidím úplně opačně. Největší rozdíl mezi doktory v Americe a v Čechách je, že ti druzí jsou nafoukaní blbouni.

Jirka, zaměstnanec farmaceutické firmy v Connecticutu

Je třeba zmínit, že podle šlechtěného plánu Obamy by měly nemalý příspěvek na zdravotní pojištění platit i malé a rodinné firmy.
Marek, majitel malé rodinné firmy

Opravdu jste dostali takový účet za vyšetření Dominika? Tak to si vás pěkně vychutnali.
moje máma

Přiznávám, že jsem výše uvedené citáty upravil Moorovým stylem, kvůli vyznění. Lépe se tak hodí jako úvod do této kapitoly. Bude řeč o tom, že cokoliv řeknete, může být použito proti vám. Zvlášť když jste politik, jmenujete se Obama a hodláte páchat dobro. Protože americký prezident momentálně vrtá i do zdravotnictví, i k tomuto tématu se vrátím.

Obama si jako zkušený politik uvědomuje, že zvolení ho postavilo před největší výzvu jeho kariéry. Pracovat na svém znovuzvolení v roce 2012. Tenhle úkol mu komplikuje fakt, že se kromě toho snaží řešit problémy jako ekonomická krize, narůstající státní dluh, desetiprocentní nezaměstnanost (leden 2010), válka v Iráku, válka v Afghánistanu, tajná válka v Pákistánu, upadající velmocenské postavení USA, nedostatek ropy, podpora jádra coby alternativního zdroje energie, kročení atomového Iránu a pacifikace Izraele, kterému iránská atomovka (teď nemyslím atomovou elektrárnu) hrozí spadnout na hlavu. Navíc musí nastolit světový mír, aby dokázal, že Nobelovu cenu míru nedostal z protekce.

Sáhnout na americké zdravotnictví chce hodně odvahy. Jenže je to nezbytné, jinak půjde k čertu. Zdravotnictví i Obama. Reforma už stála kariéru mnoho politiků včetně Hillary Clintonové, když ji prováděla za vlády svého manžela. Skvrny na reputaci zřejmě zapříčinily i její prohranou nominaci na prezidentku v předchozích volbách.

Hrátky se zdravotnickým systémem jsou pro politiky nebezpečnější než manipulace s nevybuchlým minometným granátem ráže 155 milimetrů. USA vydává na zdravotní péči 16 % hrubého národního produktu ročně, což je neuvěřitelných 2.2

bilionů dolarů. To už je nějaká síla a vyplatí se jí nepodceňovat. Jenže americký vojensko-průmyslový komplex je pro Hollywood vděčnější téma a film o zločinných spárech tajných služeb má větší naději na finanční úspěch než nezávislé drama o konspiraci doktora Sovy se Slovafarmou. Síla zdravotnického sektoru vyplyne lépe, když porovnáme výdaje. Na vojáky jde pouhá čtvrtina výdajů než do zdravotnictví, přestože má Amerika ve válce na Blízkém východě čtvrt milionu vojáků. Farmaceuti v pohodě spolknou démonickou vojensko-průmyslovou lobby i s kanadama a ještě si odříhnou. A nikdo je nepodezírá, že chtějí ovládnout svět, k čemuž efektivně směřují.

„Tak to prrr!“ volá znechucený čtenář (lékař nebo farmaceut). „To už Gilar přehánlí!“ Samozřejmě, ale nemůžu přehlédnout, že lobby v bílých pláštích už má v hrsti nejmocnější zemi na světě. Jak to dělají? Zdravotnický průmysl je dobře vypasený a část peněz, které projdou jeho zaživacím traktem, skončí u politiků a zákonodárců coby příspěvek na volební kampaň. Je dobré si uvědomit, že způsob financování politiky je v Americe závislejší na soukromých sponzorech než v Česku, kde mají strany alespoň část výdajů na politiku hrazenou státem. V Čechách příspěvky dostávají i státoborné strany, stačí, když překročí hranici volitelnosti do parlamentu, ale v USA se jede v drtivé většině na soukromý kapitál. Prezidentští kandidáti mohou získat příspěvek z veřejných peněz, ale je to tak zanedbatelná částka, že ji většina z nich odmítne (včetně Obamy), aby si nesvázali ruce pravidly na utrácení veřejných fondů.

Vstup do politiky v USA vyžaduje obrovské peníze, nebo alespoň schopnost peníze získat. Není překvapením, že kongresmani a senátoři jsou bez výjimky zámožní lidé (nemálo z nich jsou milionáři). Stačí připomenout dva Busche, Kerryho a Schwarzeneggera. Ani oni si však nemohou dovolit financovat celou kampaň ze svého a spoléhají na příznivce a dárce. Přispívají jak drobní voliči, tak velké a mocné korporace. Hádejte, jaký vliv na politiku získají farmaceutické firmy svými miliony v kampaních? Je těžké je poslat po volbách k šípku, zvlášť když další jsou za dveřmi. Obama získal na kampaň v roce 2008 745 milionů dolarů a velká část z nich pocházela ze zdravotnického sektoru.

O změně pravidel ve financování politických kampaní se v Americe už mluví dlouho, ale když jste u vesla, nemá cenu nic měnit. Proč byste pomáhali nové konkurenci? Shrnuto a sečteno, korporace mají na politiku větší vliv, než jsme ochotni připustit a než je zvykem v Evropě. (V Čechách se na ochotnou lobby vypracoval snad jen ČEZ.)

Zpátky k reformě zdravotnictví. Americký prezident na základě ústavního rozdělení moci nemůže vydávat zákony. Obama nemůže ani prásknout o stůl v Kapitolu s tlustospisem zákona a říct odhlasujte to. Musí někoho ukecat, aby ho sesmolil za něj, nebo alespoň podal svým jménem. Černý Petr padl na demokratické spřízněnce v Kongresu. Předloha zákona byla hotová v prosinci 2009 a přes odpor republikánů ji Senát po-

šoupanul dál. Aby se z ní stal zákon, potřebuje projít hlasováním v obou komorách Kongresu. Jenže demokrati nemají jisté, že získají dostatečnou podporu dokonce ani mezi demokraty. Farmaceutické firmy nechtějí ztrácet zisky za zlevnění léků, ke kterému by mohlo ve zreformovaném zdravotnictví dojít, a vyvíjejí příslušný tlak na kongresmany a senátory. Obama lavíruje v nejistých vodách, zkouší kompromisy a apeluje na bipartisanship (čti bajpartisnšhip), což je hezké slovo pro spolupráci napříč mezi politickými stranami. Jenže partyzáni radši házejí granáty, než spolupracují, a nedávná schůzka demokratů a republikánů (25. února 2010) přinesla nulový pokrok.

V USA úpíme ve zdravotním systému, kde jde hlavně o prachy a zdraví je druhořadé. Protože žijeme v kapitalismu, pojišťovny to dokonce veřejně přiznávají. Jenže právě do důchodu odchází silná generace baby boomers (čti bejbybúmers = děti hospodářského rozkvětu a navrátilců z druhé světové války), a protože je jich víc než kobylek nad africkou savanou, jejich nářky na artritidu se stávají politickým tématem.

Demografie má něco do sebe. Jak tvrdí Samuel P. Huntington v knize Štřet civilizací, současný šrumec v islámském světě je z velké části způsobený populační explozí. Například v Iránu má dvě třetiny populace méně než třicet roků, a právě výšeč mládeže mezi patnácti a dvaceti pěti lety jsou ideální materiál na revolucionáře.

Překvapivě hodně historických událostí se dá svést na populační explozi. Začátek devatenáctého století se vydařil, a o dvacet let později se Evropou přehnal revoluce roku 1848. Na přelomu devatenáctého a dvacátého století se vesele industrializovalo a silná generace napomohla kvasu, který se zvrhl do první světové války. Po řezí druhé světové chtěli mít lidé hodně dětí a ejhle, v roce 1968 svištěly dlažební kostky z Paříže až do Berlína. I u nás v Praze jsme měli svoje Jaro. A rok 1989? Jak je známo, Husák prosadil začátkem sedmdesátých let zvýšení přídavků a Husákovy děti mu to pak v Sametové revoluci nandaly. Naštěstí pro něj s ním zametly sameťově.

Populační exploze v islámských zemích vrcholily v osmdesátých letech dvacátého století a druhá vlna nastává teď. Tak se nedivme, že se na Blízkém východě staré životní pořádky bortí. Snad to Západ přežije ve zdraví. Inspirovaný Huntingtorem doufám, že důchodci babyboomers se v USA rozhoupají k vlastní revoluci. Zdravotnické.

V USA jsou všichni občané nad 65 let pojištěni ve federálně garantovaném systému Medicare. Padne na něj víc než 500 miliard z federálního rozpočtu, což je přes 20 % prostředků, které vláda rozděluje. Jak se počet důchodců zvyšuje, nikdo se nemůže divit, že se reforma (zlevnění) zdravotnictví stává pro amerického prezidenta tématem číslo jedna.

Když říkám, že důchodci jsou pojištěni Medicarem, tím se nemyslím, že mají zdravotní péči zadarmo. Každý musí otevřít peněženku a připlácet za zdravotní úkony na dřevo. Strop na příplatky je 4550 dolarů ročně (2010), ale ani potom nemají další péči zdarma. Za předpis na generické léky důchodci platí \$ 2.50, za „značkové“ léky \$ 6.50. Pokud potřebují opatrování ve zdravotnickém zařízení (Skilled Nursing Facility) po dobu víc než dvacet dní ročně, zaplatí \$ 137.50 za den, a při pobytu delším než 100 dní si hradí veškerou péči. Při vážné nemoci nebo jen denních návštěvách lékárny to udělá díru do peněženky i movitým. Podpora stárnoucích baby boomerů by měla Obamovi pomoci protlačit zdravotnickou reformu parlamentem.

Reforma nepochybně určí Obamův další osud. Možná to dopadne špatně. Možná ztratí další voliče stejně jako poté, co se rozhodl posílit vojska v Afgánistanu. Řada lidí ho volila, jen aby válku ukončil. Co s ním bude, když Američané odejdou z Iráku a ten vybuchne jako sud s prachem? Co když v Afgánistanu budou pyžamáci dál štílet ze zálohy po každém zahraničním vojákovi? A co se stane, když světová ekonomická krize nevyšumí do ztracena, ale naopak se prohloubí? První hydra, která zvedne hlavu, bude Palinová, ale ani Hillary na sebe nenechá dlouho čekat. Když se nepopulární Obama odmítne ucházet o další funkční období, můžeme se v roce 2012 těšit na souboj dvou divokých koček o prezidentské křeslo.

Jestli chcete vědět můj názor, nemyslím si, že Obama páchá politické harakiri. Věří, že zvládne jak reformu zdravotnictví, tak krizi v Afgánistanu. To, že hodlá kandidovat v roce 2012, je evidentní. Ješitnost mu nedovolí jinak. Vzpomínáte si, že přijal Nobelovu cenu za mír? Možná mu bylo trapně se slušně omluvit a poukázat na to, že existuje hodně lepších kandidátů, možná chtěl políbit ruku švédské princezně, ale nejspíš to udělal z ješitnosti. Stejně tak to bude s dalším prezidentským obdobím. To se hned tak nevzdává. (A pokud jde o tu Nobelovku, nemám mu to moc za zlé. Uprímně, kdo z nás by se přemohl? O švédské princezně Madeleine ani nediskutuju.)

Přesto si myslím, že Obamovi nebude veselo. Jak se krize protahuje a dluh Ameriky roste, reptalů přibývá. Zatím si americký prezident půjčoval v Číně a rozhazoval peníze hrstmi. Stimulační balíček zastavil volný pád ekonomiky, ale geometrický růst ekonomiky a pracovních míst nenastal. Část aktivistů a reptalů se sdružila do seskupení, které si říká Tea party. Jméno si vybrali hezké. Dá se přeložit jako čajová párty a zároveň je to narážka na Boston tea party, což je historická událost z roku 1773. Pokud vám to nic neříká, tak tehdy vtrhla skupina asi dvou stovek rebelů-revolucionářů, zamaskovaných jako Mohawkové na tři lodi nadnárodní obchodní korporace East India Company zaparkované v bostonském přístavu. Na protest proti novým daním na čaj (do té doby byly kolonie osvobozené od

daní a neplatily britskému monarchovi nic) a proti monopolu East India Company, rozmlátili tomahavkem bedny a nasypali čaj do moře. Doboví svědci potvrzují, že v přístavu kotvily anglické válečné lodě, ale proti rebelii nezasáhly. Zřejmě proto, že revolucionáři ničili soukromý majetek. Kdyby Britové projevili více pohotovosti a pověsili na ráhno vůdce vandalů sládka Samuela Adamse, nemusel bych dnes popíjet v každé hospodě v Bostonu nechutný ležák Sam Adams (dost možná nejlepší americké pivo). Kdyby pověsili i Samuelova bráchu, budoucího druhého prezidenta USA Johna Adamse, možná bych popíjel v Bostonu chutnější královský ležák a Amerika by byla pořádkem britskou kolonií.

Aktivisté, kteří se sdružují do Tea party (party se dá přeložit i jako politická strana), se vydávají po vzoru kolonistů za rebely a hnutí zdola. Zdá se, že je tvoří hlavně konzervativci a ultrakonzervativci, kteří touží po staré dobré Americe. Té, která dávala neomezenou šanci dobrodruhům, lovcům bizonů a železničním magnátům. Chtěli by zpět časy selského rozumu, levného benzínu a rázných řešení, třeba když sedmá kavalérie zatápěla indiánům (až na ten nešťastný Little Big Horn). Liberálové jim leží v žaludku a socialista Obama je nepřítel číslo jedna.

Sen o starých hodnotách Ameriky není jen chiméra. Taková Amerika stále přžívá. I já si pamatuju doby, kdy byl benzín levnější než láhev vody. Massachusetts se dost zkazilo evropským vlivem a přelidněností, ale přesto je tu všechno větší než v Evropě. Velké pozemky, velké domy s velkými pokoji. Velké koupelny a velké záchodové mísy. Tři až čtyři záchody na dům. Velká auta a široké autostrády. Velké porce v restauracích a obchodáky o rozloze letiště. Když se podíváte na Středozápad a Jihozápad (nejlépe Texas), najdete fláky volné a levné půdy (indiáni jsou v rezervacích), spoustu nerostných surovin, zvěře, mírné ceny... V těch končinách má doma pušku úplně každý, a když se vám zlosyn vloupe do baru, je zvykem ho zastřelit. Právníci National Rifle Association (NRA) majitele zbraní školí, že vetřelce nemají jen střílet, ale zastřelit. Policie pak dostane svědectví jen z jedné strany a celý případ je jasný. (Připomíná mi to neoficiální vymývání mozků, kterým jsem prošel na vojně, když jsme hlídali skladiště semtexu. Nevarovat, střílet, zabít.)

Amerika nedozírných prostor a divočiny stále existuje. V Praze bydlí víc lidí (1.28 milionů) než v Rhode Islandu, Montaně, Delaware, Jižní Dakotě, Severní Dakotě, Aljašce, Vermontu, Distriktu Columbia, Wyomingu nebo na Hawaji. Česká republika je rozlohou precek, ale má víc obyvatel než 44 z 51 amerických států! V USA pořád přžívá duch Divokého západu, kde člověk levně koupil hektary půdy a začal z ničeho budovat farmu. Moudrost, že když se člověk postará sám o sebe, bůh se o něj postará, stále rezonuje americkou duší. Tito voliči rozhodnou, jaká bude Amerika v příštích letech. Nechají u vesla moderního myslitele se středověkým založením, nebo se vrátí zpět ke kořenům a zvolí konzervativce Bushova ražení? Jedna kandidátka se nabízelá už v minulých volbách.

Sarah nebo chcete-li Sára Palinová je líbivá tvář, mezi desítkou politiků na Aljašce vyčnívala a dotáhla to až na guvernérku státu. Má stejně legrační a nešikovné hlášky jako Bush

mladší a proslavila se lidově-slangovými obraty jako „you betcha“ (čti ju beča), což se dá volně přeložit jako „se vsadte“, a „gosh“ (ga:š), čili „božičku“. Co do nechtěné vtípnosti svých řečnických vystoupení si s G. W. Bushem nezádá a občas se jí podaří splíchnout pětiminutový proslov, který nedává smysl, i když ho rozebírají etnografové z Harvardu.

Když John McCain v roce 2008 projel prezidentské volby, rychle se vytratil z médií, Sára je však pořád na titulních stránkách. Až se začalo mluvit o tom, že se chystá na volby 2012. Ne jako přívazek, ale rovnou jako prezident. Díky nečekané popularitě, drzému čelu a populistickým žvástům si vedla dobře. Jenže pak ohlásila (3. 7. 2009), že se z osobních důvodů a kvůli ošklivákům z médií vzdává úřadu guvernérky Aljašky a stahuje se z politiky. Pokud se chtěla ucházet o úřad prezidenta, bylo to zvláštní rozhodnutí.

Sára dnes tvrdí, že odstoupila, protože se chtěla setkávat s voliči. Tím naznačuje, že už rozjela prezidentskou kampaň, ale zároveň nehodlá své ambice veřejně přiznat. Novinářům tvrdí, že nedokáže předpovědět, co bude v roce 2012, stejně tak jako její manžel, rybář, nedokáže předpovědět rybí tah. Kdyby to uměl, už by tam rozhazoval sítě. Celá replika dává stejný smysl, jako když po rezignaci použila citát generála Douglase MacArthura: „My neustupujeme, my naopak postupujeme, jen v jiném směru.“

Nyní se Palinová profiluje jako „outsider“ (ten, kdo stojí mimo), člověk, který není ušpiněný mrzkou politikou ve Washingtonu, ale dokáže problémy rozetnout. Lidé jí to žerou, ale svou rezignaci na politický post si zadělala na jeden problém. Její strana se bude zdrhat ji nominovat. Proto se jí hodí lidé z Tea party. Vzájemně si padli do oka, už proto, že Sára miluje pušky a z vrtníku na Aljašce střílí divoké vlky. (V Massachusetts si z ní kvůli tomu děláme srandu. V obchodě jsem viděl pohled s nápisem: Letos velikonočního zajíčka nečekejte. Na snímku se v trávě zubila Palinová s dvouhlavňovkou v ruce.)

V Tennessee se konal v únoru 2010 sjezd Tea party a tam měla Sára Palinová závěrečný proslov. Jestli jste si na ni dosud nevytvořili názor, třeba vám pomůže můj transkript.

Sára nastupuje. Lidé jásají. Sára líbne předřečníka a přistoupí k mikrofonu.

„Děkuji, děkuji!“ Mává do davu a poněkud chaoticky pobíhá po pódiu. Jak se vzdaluje od mikrofonu, její slova zanikají v řevu pijáků čaje. Naštěstí si to brzy uvědomuje a vrací se. „Děkuji strašně moc! Bůh vám žehnej. Díky strašně moc!“

Aplaus davu se pomalu utiňuje a Sára začíná proslov sérií výřků:

„Jsem tak hrdá, že jsem Američanka!

Díky moc, že jste dnes přišli!

Milujete svou svobodu? Přemýšlejte o tom!

Jsou mezi vámi příslušníci branných sil? Ti, co slouží v uniformě dnes, nebo sloužili v minulosti? Zvedněte ruku. My vám děkujeme za naši svobodu!“

Následuje potlesk. (Někdo by se mohl pozastavit nad tím, že uniformu nosí i bachaři v četných amerických věznicích, a je zvláštní jim děkovat za svobodu, ale nikdo si nestěžuje. Všichni jásají.)

Sára pokračuje: „God bless you. We salute you! Bůh vám zehnej. My vám salutujeme! Děkujeme vám. Božíčku, já jsem tak hrdá, že jsem Američanka! Všechno nejlepší k narozeninám, Ronalde Reagane!“

Nedokážu si představit, že by podobný úvod v Čechách zabodoval. Tento koktejl pobožného patriotismu však v Americe zabírá spolehlivě. Abych nebyl jednostranný, musím dodat, že becherovkový důchodce z Vysočiny Zeman má zase šance jen v určitých kruzích v Čechách. V Americe by ho zařadili mezi odpudivé kreatury bez politických šancí.

V další části proslavu byla Sára koherentnější a dokonce zabodovala několika líbivými hláškami. Jako třeba že v době války potřebuje Amerika vojenského vůdce (commander-in-chief), a ne profesora práv za řečnickým pultíkem. Obula se do Obamy, že hodlá místo vojenského tribunálu soudit teroristy z Guantanamo před civilním tribunálem. (Místo aby teroristé pykali za své hanebné činy, pořídí si z fondů al-Kaidy nejlepší právníky.) Také horovala pro zdravotní péči řízenou zákony trhu. Všemi těmito výpady nepochybně oslovila širší publikum než Tea party. Získaný politický kredit druhý den mírně ochabnul, když se na záběrech kamer ukázalo, že měla na dlaní propiskou napsané klíčové myšlenky projevu. Stálo tam: Energie. Snižování daní. Povzbudit ducha Ameriky. Zřejmě si tyhle konzervativní hodnoty nedokázala zapamatovat bez nápovědy.

Sarah Palinová po projevu naznačila, že by nebyla proti nominaci, i kdyby měla přijít do Tea party. Je to kalkul, nebo blbost? Pijící čaje mají nepěknou reputaci pravicových extrémistů. Na sjezdu v Tennessee se jí hlavní řečník Andrew Breitbart pokusil rozptýlit, ale moc se mu to nepovedlo. Jeho projev se hemžil hláškami, které se v americké politice hlavního proudu hned tak neobjeví. Například byl rozhněvaný na falešný obraz, který o nich média vytvářejí, a prohlásil, že si Tea party vytvoří vlastní média, a až přijde čas (Tea party bude u li-

zu), tak to liberální média slíznou. Vyšlápl si i na Hollywood, když prohlásil, že nechápe, jak si může Cameron ve filmu Avatar dovolit v době války prezentovat americkou armádu v tak špatném světě. Privil, že to rozhodně nebyl hezký film. Někdo by mu měl říct, že to nebyla americká pěchota, kdo decimoval domorodce na Pandoře.

Jestli jste na základě transkriptu usoudili, že Sarah Palinová nemá v Americe šanci, tak si dovoluji oponovat. Já doufám, že nemá šanci, ale něco mi říká, že její čas může přijít. Stačí, když bude Obama dál vršit dluhy. Na první pohled to nevypadá jako velký problém, Amerika byla v mínusu celé dvacáté století. Naštěstí ji z fiskálního průšvihů Velké krize a půjček Druhé světové dostala poválečná konjunktura. Jenže pak do toho vliťnul Reagan a chtěl uzbrojit SSSR. Když to dokázal, další konzervativci v zadlužování pokračovali. Demokrat Bill Clinton chvíli splácel, republikán Bush číslo dva spirálu roztáčel. Jenže proti Obamovi jsou to troškaři. Ten vrší dluhy jako nikdo v historii. Během jednoho roku ztrojnásobil státní dluh a předpokládá se, že to dotáhne až na 100 % HDP. Až věřitelé řeknou: „Zaplať, Obamo, časy jsou zlé,“ bude muset Ameriku pronajmout na rok do Asie (Čína a Japonsko vlastní dohromady polovinu amerického dluhu).

Jestli se navíc nepovede reforma zdravotní péče, pocítí to na své kůži každý z nás. Potom může zabodovat i Sára populistka, od které se můžeme dočkat návodů jak zatočit se zločinným typem: „No přece ho postavíme mimo zákon! Divím se, že to ještě nikoho nenapadlo!“ A lidi jí to budou žrát.

Proti Palinové vlastně nic nemám. Je to pohledná baba, na profesionálního politika trochu prostoduchá, a pokud bude chytat na Aljašce s manželem ryby, nemůže nic zkazit. Jestli jí však vlna nevole vynese do Bílého domu, vplíží se tam za ní pijící čaje. Bojím se, že se do Ameriky vrátí „staré dobré časy“ konzervativních hodnot.

Martin Gilar

Klubům a všem přátelům Sci-fi

Právě se přihlásil 700-stý účastník Triconu 2010. Velice děkuje všem za důvěru.

Koncepce Parconu a Polconu spojených pořádaním Euroconu na TRICON je založena na setkávání dvou států a dvou měst v jedné akci.

Na Těšínsku bude mnoho národností z celé Evropy. Prosíme všechny, aby si uvědomili, že pořádání conu v různých státech nás zavazuje, a to nejen potřebou více jazyků, ale také tím, že zvyklostí obou národních conů nesmí odporovat zákonům pořadatelských zemí. Byla teda nutná řada kompromisů například v systému odměňování přednášejících, platby v různých měnách a podobně, doufáme ale, že každý účastník zde pro sebe najde něco, co ho potěší a zaujme. Jazykově bude třeba se s tím poprat.

Jednu zvyklost považujeme za samozřejmou, a to je prezentace fandomu, klubů, nakladatelství, časopisů a fanzinů a všech, co mají blízko k námi milovanému žánru. Když ne před Evropou, tak zcela jistě před našimi severními sousedy.

Většina účastníků conu bude ubytována na kolejích Slezské university v Cieszyně, kde také bude většina programu v různých liniích. Druhým stěžejním místem bude budova českotěšínského polského gymnázia spojeného se základní školou, kde plánujeme kolektivní spaní a centrum her ve všech podobách. V obou objektech – univerzita cca 700 ubytovaných a škola cca 200 ubytovaných – se nachází dostatek prostoru pro zviditelnění všech a všeho. Jen najít chuť, projít vlastní archivy a po konzultaci s námi vám připravíme místo k prezentaci na míru. Odměnou budou nové kontakty, noví přátelé. Oslavili jsme fandomy z různých zemí Evropy. Vítejte každý nápad, co se dříve zdálo těžce proveditelné, možná dnes půjde.

Žádáme vás o kontakt na hlavní mail europarcon@gmail.com Podle povahy věci může být kontakt předán na člověka z organizačního výboru, který dojedná vše potřebné.

Velice děkujeme a těšíme se na vás v obou Těšínech.

Pavel Poláček

HRDINSKÁ POUŤ KAPITÁNA BÁTHORYHO ZDIVOČELOU HISTORIÍ

Zatím poslední román Juraje Červenáka je knihou, nad kterou se můžeme do nekonečna zamýšlet. Což se může jevit jako paradoxní, protože příběh Kornelia Báthoryho pátrajícího po uneseném synovi na pozadí tureckých válek (konkrétně v roce 1660) svádí k autoritativnímu konstatování, že se jedná o dobrodružný příběh, bez jakýchkoliv přesahů a basta. Jenže přesah každého textu je přímo úměrný poctivosti autora a ochotě toho, kdo onen přesah hledá. *Strážcové Varadinu* jsou ukázkovým příkladem v obou směrech.

Za prvé se jedná nikoliv o (další) dobrodružný román, ale o jeden z nejlepších dobrodružných románů, jaké česká fantastika nabízí. Zápletka je z těch, které daly vzniknout úsloví „v jednoduchosti je síla“ a jednotlivé scény na sebe plynule navazují, přičemž tempo ani na okamžik nezakolísá.

A i když se v závěru soukolí logiky příběhu trochu zadrhne (závěrečné rozuzlení Báthoryho putování a z něj vyplývající rozhodnutí bojovat po boku hajduků proti přesile zavání vůlí autora), stále platí, že před sebou máme dosavadní vrchol evoluce jednoho subžánru (a ano, souhlasím i s textem na přebalu, že i autora).

To samozřejmě neznamená, že by byla kniha dokonalá. Krom onoho škobrtnutí těsně před koncem (které je ovšem kompenzováno výborným finále) se Červenákově může vytknout, že úplně nezvládá „civilní“ scény – příkladem může být Báthoryho modlitba za synův život, která by měla vzbudit emoce, ale v podstatě se jedná o dva nezajímavé odstavce, či že titulní hrdina je na svou dobu až příliš moderní: bojuje proti Turkům, ale dokáže uznat jejich kvality, nevadí mu luteráni ani židé, píše i milostnou poezii...

Jistě, všechny tyto zájmy a vlastnosti by nebyl v sedmáctém století problém najít, ale takhle hezky pohromadě? To těžko. Jenže to se opět dostáváme k tomu, že máme co do činění s dobrodružným románem a to znamená, že historická věrnost je mnohem důležitější v otázce pozadí.

A tady Červenák exceluje. Kdo by chtěl holí bít, psa si vždycky najde, ale pro účely knihy platí, že autor je borec a měl bychom před ním smeknout. Opakovaně. Prostředí je živé, exotické a přitom známé. Což byl nepochybně účel. Červenák sám prohlásil, že by byl rád, aby si lidé uvědomili, že přímo za rohem se jim odehrávaly události, vedle kterých vypadá bitva na Pelennorských polích jako malá vesnická šarvátká. Je sice pravda, že v této knize se o podobných monstrbitvách spíš jen mluví, ale rozhodně vše nasvědčuje tomu, že se jich ještě dočkáme.

Ale zpět k těm přesahům. Jedním z inspiračních zdrojů je Červenákoví i romantický historický román, který měl samozřejmě i výrazný buditecký akcent (v Anglii, Maďarsku i u nás). Je tedy více než chvályhodné, když někdo poctivě přiblíží etapu dějin, kdy Slovensko, Uhry a Habsburská monarchie určovaly dějiny Evropy. Toto připomenutí je o to působivější, že Báthory je dokonalým nikoliv slovenským, ale středoevropským hrdinou – s kořeny rodu v Uhrách, láskou z Prahy a domovem na Slovensku. Stejně jako totiž platí, že žádný člověk není ostrovem sám pro sebe, není takovým ostrovem ani žádná ze středoevropských zemí.

I kdyby si z četby lidé odnesli jen toto zjištění, byla by kniha úspěšná – ano, války proti „turkovi“ je u nás spíše pohádkovým motivem a třeba takový Petr Vok se jich zúčastnil jen proto, aby se vyhnul placení daní, ale týkaly se nás, stejně jako se nás dodnes týká, co se odehrává za hranicemi, ať by si pštroši mezi námi přáli opak sebevíc.

Mimochodem – Červenák zaslouží pochvalu i za to, že se vyhnul jakýmkoliv národnostním excesům, kterých byly některé historické romány plné a ke kterým bezpochyby svádí i současné slovensko-maďarské napětí. Jestli chcete vědět, o čem mluvím, doporučuji román *Egerské hvězdy* od G. Gárdonyiho. Ten je ostatně citován i v knize, přímo i využitím střelného prachu v jedné scéně, a já si zde dovoluji drobnou výtku k redakci – uváděný titul *Jágerské hvězdy* se mi podařilo dohledat pouze ve slovenských překladech, v českých se používá varianta Eger.

Ale to vem čert, fandom je jedna z mála oblastí, kde československá funguje a kniha získává bonusové body i za drobnosti (třeba o kukačkách, které lžou o počtu let...), které dokazují, že tady máme co do činění s domácím autorem, nikoliv nějakým, byť sebelepším importem.

Přesto je znát, že některé inspirační zdroje domácí rozhodně nejsou. Konečně proč ne – žádná literatura dnes nečerpá jen z vlastních zdrojů a inspirace neznamená plagiátorství. Takže conanovská scéna krví zbroceného Báthoryho při přepadení jeho sídla martalovci, nebo kaneovská atmosféra v jistém mlýně, to je Howard jak vyšitý a znamená to tolik, že a) kniha prochází více žánry, včetně hororového a b) mám nutkání přeciť si Červenákovy *Conany*. Kniha prostě získává, neztrácí. ➔

Trochu problematictější je otázka jazyka, kterým je román psán. Podobně jako např. u Sapkowského *Husitské trilogie* se tváří archaicky, stylizace do starých textů je znát na záhlaví jednotlivých kapitol, jazyk postav se snaží budit dojem, že takto se v sedmáctém století opravdu mluvilo atd. Problémem je,

Arthur Ransome navštívil večer Klubu Julese Verna

Jsou lidé, kteří si jdou za svými sny, byť by to trvalo celá desetiletí, než se jim splní. Jedním z nich je František Novotný, romanopisec, námořník, modelář a vůbec člověk takřka renesanční. V dětství narazil na Arthura Ransome, ale kvůli totalitě se nejen nemohl zajet podívat do Lake District, ale prakticky netušil, kdo je A. R.

Podrobnosti o spisovateli se dozvěděl až po revoluci, všechny jeho knihy si přečetl také až po ní (ostatně není to tak dlouho, co u nás konečně vyšly komplety) a do míst, kde se odehrává *Boj o ostrov*, se podíval až v roce 2008, tedy asi padesát let poté, co si tuto dobrodružnou dětskou knihu, která mu učarovala, přečetl.

František Novotný má tu vzácnou vlastnost, že cokoli vypráví, působí na posluchače tak živě, že by hned a bez řečí propadli hrdlem pro věc, za kterou právě horuje. Podobně to bylo i na poslední schůzce Klubu Julese Verna, kde držel přednášku právě o slavném spisovateli a jeho fanoušcích, kteří si hrdě říkají Ransomiáni.

Už jen samotný život spisovatelův stál za to. Znal se s Leninem i (a hlavně) s Trockým, s jehož sekretářkou pak uzavřel svůj druhý sňatek. Dlouhá léta byl osočován za přílišné sympatie s komunisty, ale až v roce 2005 se po otevření britských archivů ukázalo, že v Rusku působil jako tajný agent ve službách Jeho Veličenstva. Jak vyplývá z dat o něm známých, jeho život byl ještě napínavější než jeho knihy.

Ale zpět k nim. Pokud je znáte, vězte, že si nic nevyucal z prstu a všechny reálie jsou skutečné

že vše je výrazně ironické, odlehčené. Což nemusí být nutně na škodu, ale problém je, že pod vlivem právě Sapkowskiho a nyní i Červenáka se nám zde profiluje určitý styl, který si čtenáři budou s historickou fantasy pojít.

Zatím se jedná pouze o tendenci, nikoliv pravidlo, ale pozor na to (určitou obětí se už podle mého stal zajímavý román *Míly Lince Stín Černého hvozdu*, využívající tohoto stylu pouze okrajově). Což samozřejmě není problém ani Sapkowskiho ani Červenáka, ti prostě dělají – a skvěle – svou práci, ale rozhodně to je jeden z přesahů, které jejich práce nabízejí.

Pro román samotný však platí, že se jedná o knihu výborně napsanou, zábavnou a ideální pro vyčištění hlavy, která však přesto, pokud o to bude zájem, nabízí díky svému zařazení do historické fantasy a určitého proudu domácí tvorby dostatek podnětů i k důkladnému zamyšlení. Rozhodnutí je na každém čtenáři zvlášť, já se každopádně těším na pokračování.

Juraj ČERVENÁK, *Strážcové Varadínu*, Brokilon, Praha 2009.

Boris Hokr

(i když si tu a tam poupravil nějaký detail). Proto se mohl František Novotný plavit na ostrov Divokých koček a procházet se po něm s podobně „postiženými“ přáteli, proto mohl zdolat legendární horu Kančáčungu a vůbec se vyřádit na stejných místech jako dětská hrdinové téměř před sto lety.

A právě o jeho výpravě byla celá přednáška. Stála za to a pro ty, kdo ji neslyšeli a nečetli ani jedno Ransomovo dílo, nezbyvá než doporučit, aby si *Boj o ostrov* přečetli.

Šumař / sumarum.wordpress.com

Odposlechnuto: Ďábelký rok (Anno Diaboli)

Přemek Houžvička s Honzou Hýskem se několik let zaobírali myšlenkou vydat *Ďábelký rok* spolu s Bardovými Převychovanými v jednom svazku. Ukázala by se tím jistá duchovní spřízněnost jasnozřivějších myslitelů a to, že předvídatost nebyla dána pouze Rusům, kteří měli s bolševismem osobní zkušenost. (Navíc by byl asi i menší prodělek.) Po vydání *Vládců vesmíru*, ve kterých Převychovaní vyšli, se fanoušci znovu zamýšlí nad vydáním knihy Michaila Michajloviče Gorého samaostatně, mě zaujal útržek diskuse na NYXu:

ZIVEL: Ještě k tomu antirusáctví – podle mě způsobit v Rusku vydání antikomunistický knihy je záslužný čin

PTAH: Zaslужnej? A to už aj prečo? V tom Rusku jsou buď komunisti, nebo velkoruský fašisti, nebo pravoslavný ovečky – úhrnem všechno stejná verbež. Mnohý z nich jsou dokonce rovnou úsporně velkoruský pravoslavní komouši. I vsje zachvátčiky...

THOMASMORTA: A v tom Česku jsou to samí kryptokomunisti, vykořisťující podnikatelé a rasisti. Někdy jsou to úsporně rasističtí podnikající kryptokomunisti.

ZR

Časem s vědou - vědecký pel-mel o velkých činech vědy a techniky

Přes půl roku vystavoval americký genetik Thomas Morgan banánové mušky (druh octomilka obecná, *Drosophila melanogaster*) i její vajíčka, larvy a kukly horku a mrazu, kyselinám i zásadách, ionizujícímu záření a dalším extrémním podmínkám. Tento hmyz si vybral proto, že žije pouhých deset dní a má buňky s velkými chromozomy. Celkem tak Morgan vypěstoval a vyšetřil před deset milionů jedinců. V dubnu 1910 konečně z původně čistokrevné kultury přichází na svět sameček s bílými očima (normálně mívá červené). Ve druhé generaci potomků tohoto mutanta s normální samičkou se potom objeví další bělooké drosofilky. Poznání, že mutace jsou dědičné, významně přispělo k osvětlení mechanismu evoluce a k založení chromozomové teorie dědičnosti, která Morganovi vynesla Nobelovu cenu.

První meteorologickou družici - TIROS 1 vypouštějí 1. dubna 1960 Američané. Za jedenáct týdnů činnosti na oběžné dráze (ještě ne stacionární) předá na Zemi téměř třicet tisíc snímků mraků. - Dnes bereme záběry „družicové oblačnosti“ v televizních předpovědích počasí za prostou samozřejmost.

Snaha dorozumět se s mimozemšťany není nijak nová. Kupříkladu již počátkem 19. století slavný matematik Gauss navrhol vysekat v sibiřských lesích široké průrveky tvaru pravouhlého trojúhelníka a kvůli barevnému kontrastu je osít pšenicí. Pythagorovu větu přece musejí znát i Marfané! S vývojem bezdrátové telegrafie se přešlo od světelných k radiovým vlnám, třebaš v dubnu 1924, kdy Země a Mars se maximálně přiblížily, všechny americké vojenské antény na den přerušily práci a lovily signály od tohoto našeho vnějšího souseda. Radioastronomie a další poznatky o planétách naší sluneční soustavy obrátily pozornost pátračů dál do vesmíru. Jako nejpravděpodobnější v radiovém spektru byla navržena vlna délky 21 cm, kterou vyzařuje atomární vodík. Jeho mezihvězdná oblaka jsou častým objektem pozorování, což by asi předpokládali i inteligentní MZ. Tolik úvodem. 8. dubna 1960 ve čtyři hodiny ráno spouští mladý americký astronom Frank Drake 26metrový radioteleskop v Green Banku (Virginie, USA) namířený střídavě na dvě blízké (okolo 11 světelných let) hvězdy - tau Velryby a epsilon Eridana. Sledování skončí v červenci. Pravděpodobnost úspěchu je tak nepatrná, že neúspěch nikoho nepřekvapí. Vedlejší výsledkem projektu je „zmapování“ obou hvězd, hlavním pak oživení zájmu vědecké i laické veřejnosti o problematiku MZ.

Z Cape Canaveral na Floridě 11. dubna 1970 startuje Apollo 13, další plánovaná položka v dosud superúspěšném měsíčním programu. Všechno klapě jako po drátkách, loď se blíží k cíli, astronauti se chystají k výsadbě. Budou třetími lidmi na Měsíci. Mají za sebou 55 hodin 55 minut letu a od Země je dělí 320 250 km, když se náhle ozývá dutá rána. „Houstone, máme problém!“ Dochází k přerušování dodávky elektřiny z pomocné sekce (která obsahuje i většinu trysek a provádí nejdůležitější manévry). „Když k tomu výbuchu došlo, ani jsme si zpočátku neuvědomovali jeho důsledky. Člověk má tu vynikající vlastnost, že si ani v takových situacích nechce připustit, že by to taky nemusel přežít...“ (velitel James Lowell). Vypadá to, že explodovala jedna z nádrží se stlačeným kyslíkem pro palivové články, nejspíš kvůli zkratu v topení nebo míchadlech. „Jakmile nám Houston nařídil vypojit palivové články, bylo mi jasné, že měsíční prach už do ruky nenaberu“ (Lowell). Zatímco za oknem idylicky poletují vločky tuhého kyslíku vzniklé jeho náhlou expanzí do mrazivého vakua, uvnitř jde o holý život. Články totiž napájí i klimatizační systém velitelské sekce! Tříčlenná posádka se nakonec přesoukává do lunárního modulu, projektovaného pro dva lidi „k stání“, a pomocí jeho trysek se dostává na návratovou dráhu. „Desítky hodin budeme muset vydržet namačkaní jako sardinky.“ (Lowell). Nu, nakonec to dopadne dobře, takže let nešťastné třináctky vyznívá spíše jako varování pro příště. Bohužel ne všechny výstrahy končí jen takhle.

Nejhůře zkपालitelným plynem je, jak známo, helium (při normálním tlaku vře při pouhých 4,2 Kelvina, neboť jeho mimořádně symetrické atomy se velmi málo přitahují). Poprvé je zkपालnil roku 1908 Holanďan Kamerlingh-Onnes, jeho supratekutost při dalším ochlazování objevil v roce 1938 Rus Kapica a o tři roky později kvantově vysvětlil jeho krajana Landau (všichni jmenovaní dostali Nobelovu cenu). 13. dubna 1960 začíná v Řeži u Prahy (kde tehdy sídlila „nízkoteplotní“ část Fyzikálního ústavu ČSAV) pracovat první zkपालňovač helia u nás. Česká fyzika nízkých teplot pak konečně začala dohánět svět. Kapalné helium umožňuje hluboké chlazení zejména k výzkumu kvantových jevů (při běžných teplotách často překrytých tepelnými projevy atomů) a k udržování sup-

ravodivosti (nezbytné například v obřích urychlovačích částic a k udržování vysokoteplotního plazmatu při studiu termojaderných reakcí). – Dnes je průmyslového helia nedostatek a jeho cena prudce roste.

Světadíl Amerika (přesněji řečeno jeho severní část) je už pár let na světě, i když jaksi inkognito, jako „Východní Asie“. A právě se schyluje k dalšímu z historických omylů: Portugalec Pedro Alvarez Cabral, mířící ve stopách da Gamových do Indie, zabrousil v oblouku při obeplouvání západní Afriky tak hluboko do Atlantiku, až **22. dubna 1500** spatřuje na 17 stupni j. š. zemi. Marně se však pokouší domluvit s domorodci arabsky... (ostatně i slovo Brazílie je orientálního původu – vzniklo pravděpodobně z názvu jistého druhu červeného dřeva rozšířeného v oblasti jihovýchodní Asie). Cabral není prvním Evropanem v těchto končinách; Vicente Pinzón ho o tři měsíce předběhl, ale jako Španěl neměl o objev zájem... Už desátý rok totiž platí tzv. Tordesillaská smlouva (vlastně vůbec první známá dohoda o koloniálním rozdělení světa), podle níž všechny nově objevené země západní polokoule ležící na zá-

pad od 46° 37' z.d. budou patřit Španělsku, na východ pak Portugalsku. Cabral tedy ihned prohlašuje zemi za portugalské panství. Proto je Brazílie jediným státem Ameriky, kde se mluví portugalsky.

Raketoplán Discovery odstartoval **24. dubna 1990** a následujícího dne umísťuje na orbitu Hubblov kosmický teleskop (HST). Ve výšce 614 km už prakticky nevádí atmosféra a pozorování může být nesrovnatelně ostřejší i spektrálně širší. Vzápětí výsledkuchtiví vědci zjistili, že vinou špatně vybroušeného zrcadla dalekohled nepřekoná své pozemské bratříčky. Proto se k HST vydal koncem roku 1993 další raketoplán, jehož posádka přístroj opravila. Výsledkem práce znovuzrozeného HST byly bezkonkurenční snímky dopadu komety na Jupiter a srážek galaxií, dále potvrzení existence černých děr a náznak, že vesmír by mohl být mladší, než se zatím myslelo, atd. Nejdražší projekt světové astronomie (2 miliardy dolarů) se bohatě vyplatil. Nyní HST už deset let přeluhuje a ač stále funkční, jeho budoucnost je nejistá.

František Houdek

Možnosti ubytování na Euroconu Tricon

Vzhledem k postupnému vývoji názorů na ubytování si dovoluji shrnout všechny možnosti k vašemu výběru. Jakékoliv změny (jak z již skutečně registrace, tak i v budoucnu) obratem pošlete na naši adresu europarcon@gmail.com

Většina programu Triconu bude probíhat v areálu Slezské university (Akademiky), zde také bude akreditace po celou dobu.

Další centrum, a to převážně hrací linie, bude v gymnáziu a základní škole blízko hranice v Českém Těšíně. V Čechách bude také večerní program a jistě i velká návštěvnost conové hospůdky a řady hospůdek se zahrádkami v historickém centru, kina a letního kina přes hranici resp. řeku Olzu.

Ubytování Polsko

■ Hotely – Hotel Liburnia, kde je ubytována většina hostů, je obsazen, další hotely zajistíme na vaše speciální přání.

■ Akademiky – čtyřlůžkové pokoje se sociálkami na chodbě. Cena 140,- CZK za noc

■ Troj a dvojlůžkové pokoje v buňce se sociálkou. Cena 210,- CZK za noc

■ Troj a dvojlůžkové pokoje v buňce se sociálkou v budově blízké (do 200 m) ke komplexu budov propojenými spojovacími chodbami tzv. tichá kolej. Cena 210,- CZK za noc

■ Společné ubytování v mládežnické ubytovně. Cena 50,- CZK za noc

Ubytování Česko

■ Hotely – v on-line přihlášce na Tricon je v české jazykové mutaci vložen objednávkový formulář, evidující do samostatné databáze zájem o ubytování v hotelech a penzionech na české straně. Možnosti jsou od jednolůžkového pokoje bez WC, dvojlůžkové, třílůžkové a čtyřlůžkové pokoje, až po apartmán.

■ Zájemci mohou využít také adresy europarcon@gmail.com a vaše přání bude obratem naceněno a po vašem odsouhlasení rezervováno.

■ Společné ubytování v tělocvičně gymnázia na karimatce ve spacáku. Cena 40,- CZK za noc.

Platby

V korunách – je veden korunový účet u ČSOB Ostrava č.ú. 221999356/0300 IBAN CZ31 0300 0000 0002 2199 9356. Variabilní symbol zde uveďte datum narození (pokud jste ho uvedli v registraci) nebo číslo registrace z potvrzovacího mailu, případně vlastní údaj, ale tento nám musíte sdělit na europarcon@gmail.com, abychom mohli platbu spárovat. Vždy také platí, že na účet musí přijít částka námi požadovaná, tudíž musíte platbu navýšit o poplatky banky resp. úhradu provést s režimem OUR.

V korunách lze také platit při příjezdu, tady se však vystavujete možnosti ubytování na přiděl – to znamená, že u účastníků hradicích předem respektujeme všechna jejich přání, u ostatních rezervujeme ubytování, ale ubytováváme podle příjezdu, můžete tedy získat přiděleného spolubydělce (ci). Při platbě předem bude akreditace pro vás komfortnější.

Platba v eurech – viz účet na anglické mutaci v oddíle akreditace a ubytování. Platbu v eurech lze také provést na Vartaconu, kde budou naši zástupci platby přebírat.

Vzdálenosti

Mezi středem Českého Těšína a středem Cieszyna je cca 5 – 8 min chůze, komplex Akademiků je cca 25 minut chůze. Od Akademiku k jednomu z dvou hraničních mostů bude zřízena kyvadlová autobusová doprava, počítáme také s klubovými „taxiky“, ty budou moci i přejíždět hranici. Brzy se na webu objeví mapa s vyznačenými součástmi conu – kde budou přednášky, conová kina, výstavy, conová hospůdky, námi doporučené hospody a restaurace, koncert, ceremoniál předání cen, akce pro děti, doprovodné akce atd.

Pavel Poláček

Po stopách tajemných umělců a záhadných pokladů

Jste připraveni vyplout s piráty? Počítat si na nacistické agenty zakopávající tajné dokumenty a nakradené zlato? Jste připraveni pátrat po odkazu tajných společností rozvířitého středověku? Cestovat, hledat, pátrat v knihách, proslulých obrazech a mapách po skrytém vědění? Ne, přijde vám to dětinské? Zvláštní, návštěvnost kin i webových stránek a prodejnost časopisů, jakož i sledovanost televizních seriálů ukazují něco jiného. Přijměte svou podstatu, usedněte a začtěte se do bažení svého podvědomí po čemsi výjimečném, po něčem, co minuli mnozí a co vy naleznete. Vydejte se po stopách...

Po stopách tajemných umělců a záhadných pokladů se vydává ve své druhé knize JITA Splítková, kterou si pamětníci pamatují jako editorku Neviditelného psa z let 2000-2004. Sám si nejsem jist, zda by byla ráda, že připomínám na prvním místě zrovna toto, neboť Jita je především všestranná výtvarnice a fotografka, zcela neúnavná propagátorka vědy a nezničitelná organizátorka diskusních skupin, ať už virtuálních nebo konvenčních.

Její prvá kniha *Mýty v zrcadle vědy a fantazie* sklídila pozitivní ohlas, ve kterém byla mezi jinými označena za Součka v sukních. Silnou inspiraci velkým fabulátorem dosvědčuje též její výtvarná práce – valná většina výstav nese označení „Tušení ...“ Součkovský koncept se jí drží i v knižní tvorbě – záhadologická literatura faktu prokládaná autorskými rekonstrukcemi alias povídkami volně se dotýkajícími tématu. „Stopy“ se nesou v duchy mírného odklonu od rigidní struktury směrem ke koncepčně uvedené sbírce povídek.

Nahlédneme-li do knihy, zjistíme, že název je pozpátku. Nejprve přijdou na řadu záhadné poklady a pak až tajemní umělci. Oak Island – Ostrov Dubů je nicotná výsypa u pobřeží Nového Skotska, což bývala svého času neklidná oblast poznamenaná nejen vybijením Indiánů, ale i vybijením Francouzů. Chatka Johna McGinnise, deník kapitána Sellerse popisující ukrytý poklad, to vše jsou ingredience, které autorka okořenila templáři, piráty, ba i nacisty. Tajemný Ostrov Dubů patrně skryl tolik nepravostí, že pravda může být skoro cokoli, koncem dvacátých let 20. století na něm pátrala nastrčená německá firma, piráti se na něm skrývali s velkou pravděpodobností a jak víme z Browna – templáři jsou všude.

Poznamenal jsem si, že snaha podsouvat templářům touhu po ovládnutí světa je poněkud poplatná socialistické dějepřavě. Templáři představovali jistě neuvěřitelnou sílu, ovšem jejich na středověk neočekávaná efektivita byla nouzí, která naučila Dalibora housti. Jen neúnosná náročnost války ve Svaté

zemi jí templáře naučila. Jejich trudný konec, započatý francouzským králem, kterému vedli státní pokladnu, přišel, jistě ne náhodou, pět let po pádu poslední bašty na Blízkém východě. Král sice vydal pokyn, ale jak se dočteme v zasvěcené publikaci, majetek nakonec rozchvátala lokální šlechta a nemohu uvěřit, že vševládnou silu za týden rozehnala venkovská hrabata. Obočí mám povytažené i nad atentátem na Heydricha jakožto záchrannou akci pro Canarise, ale povídka Na struně ukazuje skvěle vytěžení zmíněného Canarise i Maty Hari. To je klenot! Nakonec autorka příběh Oak Islandu uzavírá mnohohlčným, realistickým závěrem. Nejsem si jist, zda to správně zapáleným záhadologům nebude málo záhadné.

Autorka připojuje ještě dovětek o pokladech v legendách a pověstech s bohatými ukázkami lidové slovesnosti.

Krátká kapitola *Tajemství zlata* je zcela v součkovském duchu o hledání Ofiru a Puntu, tajemných zdrojích bohatství krále Šalamouna. Tajemní umělci jsou Leonardo da Vinci a Hieronymus Bosch. Davinciiovská povídka rozptýlená v textu má velice autentickou atmosféru, to se ukazuje autorčinou velice silnou stránkou. Literární část se zabývá (povinně) Julesem Vernem, Jonathanem Swiftem a Rogerem Baconem. Těžiště leží v Baconovi a v upozornění na kláštery jakožto temná místa pod svícny, kde bylo možné myslet a ještě to zapisovat. Kapitulu uzavírá *Krásna*

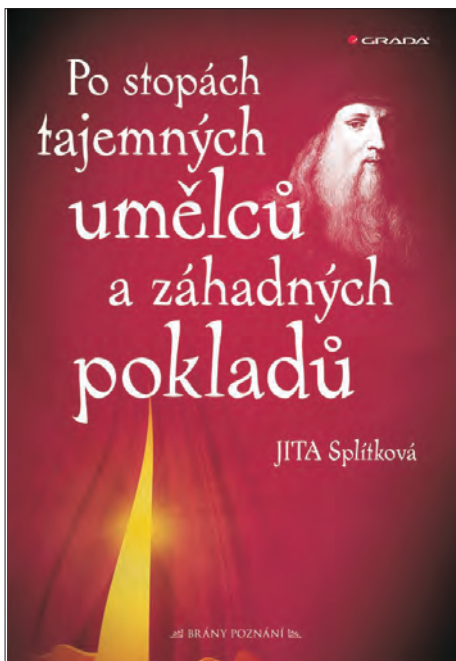
se zrádní, řekl bych, že téměř kingovská povídka naopak ukazující nevšední sílu těch úplně blbých.

Tajemství lásky je hormonálně a technologicky podbarvené nařikání nad šedou pustinou vztahů. Takovou intelektuálně emoční rozcvíčkou před povídkou starého dobrého sci-fi stříhu Prostě láska. Lehce paranoidní, znovu s velmi silnou atmosférou.

A místo závěru už rovnou krásně vystřížená staroanglická, gotická povídka. Jak se vlastně jmenuje? Jak se to má s tajemstvím? Měl jsem při ní pocit, že jsem ve velkém domě se zahradou i že moknu v malajské džungli. Celkově tedy hodnotím záhadologickou faktografii jako slušný standard, zatímco povídky na výbornou. Třeba se autorce podaří prosadit zcela nový formát sbírek povídek – komentované pásmo. Splítková má neuvěřitelně vypracovaný styl, stříhne si horror, gotický příběh, space operu, surrealistickou duchařinu a pořád je uvěřitelná. Víím, že to není zadarmo, ale takováto univerzálnost je mezi našimi autory opravdu nevšední.

Vydala Grada v roce 2009.

Jarek Kopeček

Život s vetřelcem aneb Průvodce rodičovstvím pro scifisty

Drahé scifistky-matky i ty, které si ještě děláte, co se vám zachce, jistě neušlo vaší pozornosti, že se od jiných tzv. běžných žen (BŽ) lišíte. Nejen v něčem, ale prakticky ve všem. Proto vás nemůže překvapit, že na podrážděné a ustarané BŽ-matky působíte leckdy, řekněme, *lehkovážně*.

Nejen že neječíte, že si vaše dítě právě udělalo z louže oceán a vriská na celé kolo, že je kapitán Jack Sparrow, přičemž blátem sestřeluje nic netušící ptáky ze stromů, navíc ho necháte, aby koleny testovalo nerovnosti terénu, aniž byste ho hned zachraňovala. Ani nehnete brvou, když se váš již chodící capart při přebalování rozhodne vykakat na peršan vaší švagrové, nebo mluvící batole ukáže na švejkovský vyhlížejícího souseda a obdivně prohlásí: „Strejdo, ty máš ale velké břicho!“. Rozhodně se nezdržujete hledáním oblíbené hračky na místech, kde by je odložilo dítě nescifistů, ale rovnou lovíte Batmana z koše se špinavým prádlem, lopatičku na písek najdete důmyslně schovanou za hlávkovým salátem v lednici a dudlík vynádate z pekáče na kachnu, který používáte jednou za rok.

Ale vzpomeňte si, že už jako těhotná jste se odmítla zúčastnit hysterie kolem rostoucího břicha, nevedla jste si těhotenský deník a nenechala se děsit historkami jiných „těhulek“ z internetu, protože vy jste zkrátka scifistka a to mluví za vše.

Jak to tedy vypadá, když otěhotní scifistka a když se totíž přihodí její kamarádce BŽ?

VETŘELEC V BŘIŠE aneb I. TRIMESTR.

6. leden. Najdete neotevřenou láhev vína ze silvestra a napadne vás, že se to mohlo stát i vaším přítelem. Zorganizujete dojížděcí večírek a všechno vypijete a navíc vybilíte lednici se zbytky uheráku a sýrů. Vaše kamarádka BŽ, řekněme jí Bóža, nepřijde, protože po svátcích nabrala neuvěřitelný jeden kilogram a drží dietu. Do fitka teď bude chodit kromě úterka a čtvrtka ještě v pátek a sobotu. Navíc se po alkoholu prokazatelně tloustne, to byste si měla uvědomit!

13. leden. Váš pozorný partner vás rozmazluje víkendem v tichém penzionu s masážemi a naprosto epesní venkovní vířivkou. Famózní zážitek koupat se ve 40-ti stupňové vodě uprostřed zasněžené zahrady. Teplota okolního vzduchu je -10°C. Při romantické večeři nepadne ani slovo o SF. O Bóže také ne. Kdyby ovšem nevolala celá vynervovaná, kdy už konečně přijedete. Potřebuje s vámi vyrazit na slevové nákupy – právě teď se to přece vyplatí! Ten značkový svetřík, co stál před Vánoci osm stovek, je teď o polovinu levnější! Jak se sakra můžete ráchat v nějaké vířivce, když jsou zrovna výprodeje??

20. leden. Bóža jančí, že to měla včera dostat, a nic. Celá se třese vzrušením, když vás žádá, abyste s ní šla koupit těhotenský test. Doufáte, že po vás nebude chtít, abyste jí onu tyčinku se záračným papírkem (vy víte, že s detektorem HCG) držela, až

na něj bude čurat. Když je test negativní, vysvětlujete, že jeden den vynechání menstruace ještě nemusí signalizovat těhotenství, načež se Bóža srdceryvně rozbřečí. Okamžitě kontrujete, že je test určitě příliš málo citlivý a bude lepší koupit jiný. Ten nejcitlivější (vy víte, že citlivější už neexistuje). Opatrně navrhuje, že by se s tím mohlo počkat ještě tak tři dny. Pro jistotu.

23. leden. Uvědomíte si, že jste už docela dlouho nevyšlovala z každé maličkosti a vůbec jste už nějakou dobu nebyla vytočená. Koupíte si test, z praktických důvodů ten samý, co si pořídila Bóža, víte už totiž jak na to. Máte nesmírnou radost, když vidíte dvě čárky, protože jste nepopíratelně těhotná. Večer jdete s partnerem na Já, legenda, tak mu to při té příležitosti sdělíte.

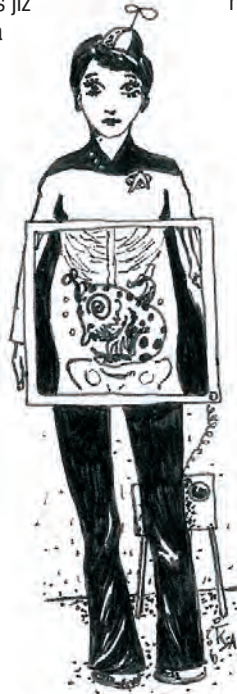
30. leden. Máte příšernou chřipku, umíráte strachy o embryo a snažíte se paracetamolem udržet teplotu pod 38. Prý se to stává skoro všem těhotným v prvním měsíci. Říkáte si, že to asi příroda testuje odolnost nového života. Jako by nestačilo testování alkoholem, uherákem a tepelným šokem, kterému jste ho vystavila vy. Večer volá Bóža, pláče štěstím do telefonu, že je těhotná, a jedním dechem se obává, zda miminku neublížila dietou a přehnaným cvičením, no to by si nikdy neodpustila! Máte chuť zaječet a představujete si, která z vynalézavých smrtí z Nezvratného osudu by jí slušela víc.

7. únor. Máte příšernou chuť na kuřecí řízky a sežerete jich plný talíř. Je vám pak blbě. Ultrazvuk u doktora potvrdí, že máte v břiše vetřelce o velikosti 9 mm. A to není všechno. Ještě poroste. Mezi odbíháním na záchod a skučením na gauči sledujete volbu prezidenta ČR. Přemýšlíte, z čeho se vám chce blít víc.

14. únor. Bóža se před vašimi očima nACPává zmrzlinou, které si cestou k vám koupila celý kýbl. Miminku teď totiž zmrzlina hrozně chutná, hlavně čokoládová. Žmouláte suchý rohlík a nenávidíte ji. Kámoš vás zve na Blade Runner Party, sehnal nově vydanou nesestřihanou verzi, sběratelskou edici či co – je vám tak špatně, že sotva vnímáte, o čem mluví.

21. únor. Váš partner událost přicházejícího potomka prožívá po svém – kupuje nové auto. Kombíka. No jistě, musí se tam vejít kočárek. Vy raději ostříháte psa, abyste na chvíli nemusela myslet na kámen v žaludku. Když zjistíte, že neteče teplá voda, ani vás to nepřekvapí. Umyjete se až po paže v ledové. Kupudivu to na chvíli odežene nevolnost.

24. únor. Po měsíci osamoceního blití vyrážíte na con. Zjišťujete, že je vám v místnosti plné scifistů na omdlení. Na volnější chodbě pak rehabilitujete své bratry a sestry, když si uvědomíte, že mdloby způsobil nedostatek vzduchu a pomerančové limonády. Od radosti sežerete bagetu z místních zdrojů. Když to vyprávíte Bóži zmocňují se mdloby jí. Jak jste prokristapána

mohla sníst kupovanou bagetu? Bůhvídko ji dělal a jakýma rukama (určitě zaprasenýma)! A co majonéza, vždyť v ní mohla být salmonela nebo listérie! No hlavně že neobsahovala hysterii, jako jídlo, kterým se teď krmí Bóža. Ona totiž přešla pouze na BIO potraviny. Teď, když má v bříšku mimi, musí papat zdravě. A co ta tvoje čokoládová zmrzka, ptáte se jízlivě. Ta je taky BIO, dostane se vám odpovědi natolik nekompromisní, že si bakterie jistě příště rozmyslí lézt Bóže do BIO zmrzliny. Mimochodem, ta bageta byla s máslem.

28. únor. Po objednání rodinného vozu se váš partner vrhá na nákup dalších naprosto nezbytných věcí. Nový sporák s varnou deskou vítáte také, ač nevaříte. Hezky totiž vypadá. Váš pekelně dobře vařící partner si nacvičuje přípravu jídla pro tři. Nechcete mu přiškrcovat hyperpohon nemístnou poznámkou, že dítě bude jeho jídlo konzumovat nejdřív za dva roky. Dech vám bere zjištění, kolik roztodivných hrnců a pánviček máte v kredenci, když je partner všechny vyhazuje, protože koupil nové. Zajímavé, jak moc udělatek je zapotřebí k vaření! Vy jste si vždycky vystačila jen s kastrůlkem na vaření vajec a ohřev párků, s pánvičkou na palačinky (po kterých by se ovšem obližoval i Hellboy!) a rychlovarnou konvici na kafe. Podle Bóži je ovšem kafe naprostě tabu! Pro klid duše, její i své, pijete kafe bez kofeinu. A abyste věděla, pro dítě se musí vařit sterilně! Ona už si zakoupila parní sterilizátor na lahve a dudlíky, plastové misticčky a lžičky vhodné na vyvařování, hrnec na převařování vody a tablety do vody na studenou sterilizaci. Nemáte ponětí, o čem mluví.

7. březen. Musíte nalačno na odběr krve a moči. Pro vás to není žádný problém, ráno totiž nejste schopná ani vypít vodu bez toho, abyste ji zase poslala dál. Doktor konstatuje, že jste sice úspěšně shodila dvě kila, ale vetřelci v bříše to evidentně nevaří, protože už měří 38 mm. Když večer vykoupete psa, vyslechnete si od Bóži přednášku o tom, jak by těhotná vůbec neměla přijít do styku se zvířaty. Hrozí jí přece toxoplazmóza!

14. březen. Váš partner úspěšně pokračuje ve velebení vašeho příbýtku. Po tom, co se republikou prohnal orkán následovaný sněhovou vánicí, přišel čas zasklít lodžii. Koná se SSSR, ale vám je pořád tak blbě, že byste si ani nemohla dát pivo, o vedení duchaplné konverzace s přáteli scifisty ani nemluvě. Útěchou je vám listování v Interkomu a dalších časopisech, které vás udržují aspoň ve virtuálním kontaktu s vaší planetou. Ultrazvukový skríning potvrdil, že se z vašeho embrya stal zdravě se vyvíjející plod měřící závratných 6 cm.

20. březen. Bóža na vás civí s otevřenou pusou a nemůže uvěřit, že jste TO ještě nikomu (kromě jí a partnera) neřekla. Ona už to vyslepicila celému světu pomocí moderních technologií a sociálních sítí. Na premiéře v oblíbeném divadle, kam jste pravidelně s partnerem zváni, to hned napravíte. Co je divného na tom, že ředitelka divadla (4 děti) ví o vašem těhotenství dříve než vaše matka?

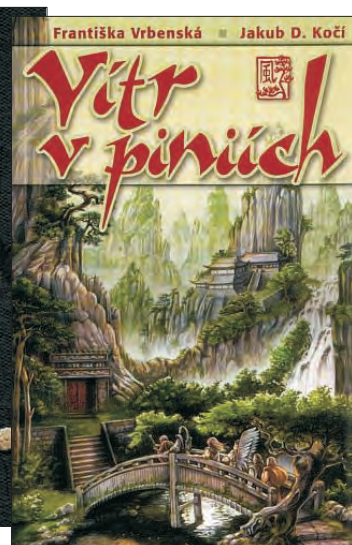
27. březen. Jako mávnutím Hermioniny hůlky zmizely nevolnosti. Jelikož jsou Velikonoce a jídla nadbytek, neváháte testovat vyhladovělý organizmus, co to dá. K vaší nesmírné radosti z ničeho nezvracíte. Oznámíte rodině, že čekáte dítě. Kromě vaší matky, která pláče radostí, se ostatní zdráhají vám uvěřit. Jak by se nezdřáhali! Vždyť těhotenství je věc příliš banální, aby se k vám hodila! Celou dobu jen kroutili hlavami nad tím, jaké neobvyklé knížky čtete, na jaké divné koukáte filmy a s jakými potrhými kamarády se stýkáte, až si nakonec zvykli. A najednou tohle!

31. březen. Začínáte chodit do poradny pro těhotné. Jste ve 14. týdnu těhotenství a zdá se, že tuto skutečnost už akceptoval i váš gynekolog, protože vám vystavil těhotenský průkaz. Nebezpečí potratu v rané fázi těhotenství totiž pominulo. Sláva!

Co prožívají těhotná scifistka a její kamarádka Bóža v druhém trimestru, se dočtete příště!

Michelle

Akademie SFFH za rok 2009 (české kusy)

G. G. Kay: Ysabel aneb O kamenech a tak

Jako malý jsem byl na táboře. Jednoho dne jsem si pomyslel, že když přenesu ten obrovský balvan (ano, přesně ten, který ležel u ohniště!) až k totemu, budu opravdu borec (dnes bych řekl něco jako „vytvořím trvalou hodnotu, díky které si mě vrstevníci na pár let zapamatují“). Pár dní jsem jen chodil kolem, dodával si odvahy, přemýšlel nad způsobem, jakým kámen uchopit, a představoval si, jaké to bude, až kámen ponesu a především až jej dopravím k cíli – jak mě starší kluci budou plácet po ramenou a mladší obdivovat. A jak budou vedoucí nadávat. Chvilí před večeří jsem se vykradl ze stanu. Opatrně jsem přistoupil ke kameni (v mých očích se teď podobal menhiru), rozkročil se nad ním, uchopil jej na vyhlédnutých úchytech a vši silou zabral. Šlo to ztuha, ale balvan se pohnul. Milimetr, dva, deset centimetrů – až spočíval v mém náručí, rozložitý, majestátní a pekelně těžký. Co teď? Radost mi dodala síl. První krůčky byly nejisté, ale čím víc jsem se blížil cíli, tím jsem se cítil lépe. Ke konci celé akce byl kámen jako peříčko, skoro mi bylo líto, že jsem jej musel položit. A přestože si nikdo mého výkonu nevšiml, já byl sám se sebou spokojený. Měl jsem radost a byl jsem trochu zklamaný, že to netrvalo déle.

Ač se to nezdá, čtení knih Guye Gavriela Kaye (1954) je podobné jako moje akce s balvanem. Zpočátku chodíte nejistě okolo, není vám jasné, jestli jste si koupili to pravé ořechové, jestli to náhodou není pokračování – a pokud to je pokračování, říkáte si, zda jste nepřeskočili jeden díl. Také vám nejde do hlavy, proč se postavy chovají nelogicky, proč ten či onen mluví tak divně a dělá to, co dělá. Kay by ovšem nebyl slavným spisovatelem, kdyby všemu nedokázal dát hlavu a patu – kniha vás po čase pohltí, úvodní nelogické pasáže začnou dávat smysl a vy, nyní již blažený čtenář, se necháte unášet silou příběhu a autorovy fantazie.

Kay není autorem plodným. Publikuje od 80. let minulého století přibližně jeden román za tři až čtyři roky. Možná i proto se k českým čtenářům dostává až teď. A troufám si tvrdit, že už bylo na čase. To, že nás Kay nezavaluje tunami popsaného papíru, je totiž jediné dobře. Pouze tak dokáže dát každé ze svých knih silné pozadí, které většinou vychází z historických faktů, ale je upraveno na fantasy způsob.

Silné pozadí má i román *Ysabel*, Kayův předposlední počín (v dubnu 2010 vyšla kniha *Under Heaven*, ve které se Kay inspiroval Čínou v 8. století a tehdy vládnoucí dynastií Tang;

snad se brzy dočkáme českého překladu). Autor tentokrát vychází z naší doby (podobně jako ve Fionavarské tapisérii), ale nebyl by to Kay, aby tam trochu té historie nenacpal.

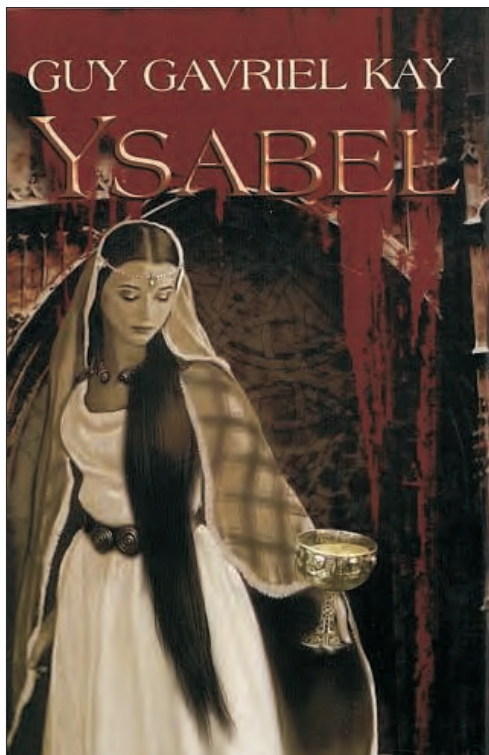
Společně s patnáctiletým Nedem Marrinerem se dostávají na jih Francie. Nedův otec je slavným fotografem, do Aix-en-Provence jede nafotit tamější katedrálu. První den se Ned místo prohlídky města či vyrábění domácích úkolů vydá na prohlídku katedrály. Narazí tam na stejně starou dívku z New Yorku a společně se setkají s tajemným mužem, díky (kvůli?) němuž jsou zataženi do příběhu staršího, než si dokáží představit; postupně se objeví Keltové, Římané, čarodějnické kořeny velšské rodiny z Kanady, staré rituály a mnoho dalšího. A právě na tomto místě by bylo dobré se zeptat, zda věříte na náhody...

Kay rozehrává další z řady silných příběhů. Nenechte se odradit tím, že na začátku mnoho věcí nedává smysl, postavy působí zjednodušeně a jednají mnohdy pochybným způsobem – vše se vysvětlí, vše má svůj účel. Sympatický je fakt, že nejde o klíše pro teenagery. Také vás vždycky zajímalo, co se děje s „normálním“ životem adolescentních hrdinů fantastických románů, když se TO (rozuměj „tajemná událost, která změní jejich životy“) stane? Jak reaguje jejich rodina, přátelé, proč není jejich chování nikomu divné a proč tomu autor nevěnuje pozornost? Kay jde v *Ysabel* dál: Nedova rodina včetně slavného fotografa a jeho štábu je do příběhu plného magie bez pardonu zatažena. Kay si dokonce dovolí rozehrát minihru pro své stálé čtenáře a v románu se objeví postavy známé z Fionavarské tapiserie – pro Kayovy čtenáře zpestření, pro ostatní lákadlo, které ale neruší tok vyprávění, spíše k němu velkou měrou a několika nedořešenými otázkami přispívá.

Kayova *Ysabel* je velice dobrý román (ne nadarmo získala cenu World Fantasy Award). Silný příběh, věrně vykreslení reálií, zejména krajiny kolem Aix-en-Provence a historických okének, přesah do jiného Kayova světa, to vše okouzlí, pobaví, potěší – ale nepřetrvá. Hledáte-li výborný příběh, napětí a zábavu, *Ysabel* splní vaše očekávání. Hledáte-li něco víc, zkuste raději něco jiného – a až budete mít onoho „něčeho jiného“ plné zuby, vraťte se zase k *Ysabel*. Není to těžké čtení, určitě je lehčí než můj balvan z úvodu recenze. Ale výsledné pocity jsou stejné – radost (z dobrého příběhu nebo činu) a špetka zklamání z toho, že to proběhlo tak rychle.

Hodnocení: 75%

Jan Křeček

ČS FANDOM

EROTICON 2010

Svět v zrcadle erotiky již poosmél!

22. května v pražském klubu GOX nedaleko Anděla vypukne další festival všech příznivců sci-fi, fantasy, historie, literatury a filmu. Čeká na vás řada přednášek, workshopů, divadel, soutěží o skvělé ceny a na závěr dokonce dva koncerty!

Společně odhalíme záhadu krvavých bakchických mystérií, podíváme se do zákulisí životů krásek českého filmového plátna i pod peřinu vlasteneckých „otců národa“, které známe už ze základoškolských lavic. Ochuzeni nezůstanou ani příznivci ladných fantasy krásek a chladných zbraní. Ve večerních hodinách dostane slovo spisovatelka **Františka Vrbenská** a její sexuální démoni ve světle dávných mýtů. Poslední přednáška náleží **Ivaně Kuglerové**, která se tentokrát podívá na zoubek homoseksualitě, globálnímu oteplování i kačerům souložícím s krabicí. O perličku na dortu dobré zábavy se postarají orientální tanečnice ze školy Badira.

Během celého dne se můžete občerstvovat na baru a zapojit se do programu druhé linie. Dámy naučíme tančit smyslné bříšní tance, ucho i intelekt potěší přednes poezie a dvě divadelní vystoupení. Ujít si nenechte ani přednášku s promítáním *Erotično v díle Rollanda Topora*, kterou si pro vás připravuje **Zdeněk Rampas**, či panelovou diskuzi *Mám to na háku*, ve které se můžete dozvědět, proč lidé vyvádějí všechny ty na první pohled absurdní zvrhlosti.

A jako každý rok, čeká na soutěživce i bohatá tombola a znalostní soutěž *Chcete být erotiConářem?* o pěkné ceny. Těm, kteří stále marně hledají otázky na odpověď života, vesmíru a tak vůbec, je k ruce karetní věštírna.

Prvním koncertem skupiny **Hakka Muggies** (original-death-celtic-alternative-hard-rock) vás zveme k tanci, ve kterém můžete pokračovat až do nočních hodin u další z pozvaných kapel, **The Puppits** (60s punk).

Akce vypuká ve 13 hodin v sobotu 22. května 2010 v klubu GOX (dříve klub Bunkr) – Nádražní 76 – kousek od metra Anděl (výstup směr Na Knížecí). Vstupné 100 korun, pro všechny ve sci-fi či fantasy lehce erotickém kostýmu 90,-

Více informací najdete na eroticon.mysteria.cz

Za organizační tým: Michaela „Irisa“ Wilhelmová

Program Eroticon 2010

Hlavní linie – Velké podium

13:00 – Úvod

13:15 – 14:05 Záhada bakchických mystérií: Sex, drogy a krvavé rituály! – Lenka Kabeláčová

14:10 – 15:10 Femme fatale českého filmového plátna – Martin Krupa

15:15 – 16:15 Pod peřinou s vlastencem aneb co se ve škole o národním obrození neučilo – Martina Bittnerová

16:20 – 17:05 Krásky (nejen) s mečem – Aleš „Hawkey“ Křen

17:10 – 18:10 Sexuální démoni a čertice ve světle dávných mýtů – Františka Vrbenská

18:20 – 19:20 Jak souvisí globální oteplování s homoseksualitou? Co mají společného sex a klima? Je homoseksualita úchylka? Je sexuální orientace dědičná nebo podmíněná výchovou? Vede celibát k pedofilii? Byl Kristův nejmilejší učedník homosexuál? A proč souloží kačer s krabicí? – Ivana Kuglerová
19:30 – 19:45 Vystoupení tanečního studia Badira
20:35 – 21:25 Koncert Hakka Muggies
21:50 – 22:50 Koncert The Puppits

Druhá linie – Malé podium

13:30 – 13:50 Workshop orientálního tance pro úplně začínající

13:55 – 14:05 Chvilka poezie

14:15 – 14:35 Divadelní hrátky Kočovné společnosti Jakuba D. Kočího

14:50 – 15:15 Mám to na háku – panelová diskuze o úchylných s „úchyláky“

15:20 – 16:40 Erotično v díle Rolanda Topora (s promítáním) – Zdeněk Rampas

16:50 – 17:20 Chcete být erotiConářem? I.

17:25 – 17:35 Sexistické gadgety aneb průvodce pomůckami, které raději nechcete

17:40 – 17:55 Chcete být erotiConářem? II.

18:00 – 18:05 Chvilka poezie

18:10 – 18:55 Věštírna

19:00 – 19:20 Workshop orientálního tance II.

19:50 – 20:10 Večerní divadelní blok

20:15 – 20:30 Losování malé tomboly

20:45 – 21:15 Věštírna II.

21:30 – 21:45 Losování velké tomboly

NON FICTION

Sean B. Carroll

Nekonečné, nesmírně obdivuhodné a překrásné

Po přijetí myšlenek evoluce a evoluční psychologie je na místě se ptát, nejen proč živočišstvo vypadá a chová se tak jak to vidíme, ale začne být zajímavé, jak je to uděláno a zařízení.

Pokroky v biologii ontogeneze a v evolučně ontogenetické biologii, přezdívané evo-devo, odhalují určitá jednoduchá pravidla, která konstruují živočišnou formu a evoluci.

Mnohé z toho, co jsme se už dozvěděli pronikavě přetváří náš obraz o tom, jak evoluce funguje.

Názvy kapitol knihy napoví o šíři jejího záběru:

Jak se dělá zvíře

Stavba živočichů: nové podoby, starobylé plány

Od bakterií ke slonům

Jak se dělá mimino: 25 tisíc genů a trochu toho skládání

Academia/Galileo 2010, 350 stran, 295 Kč

